יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 8 זייטען

פּייעס פאָלקסבלאַט

№ 180 | Łódź, Czwartek, 2 sierpnia 1934 r. | צוועלפטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג, כא מנחם אב תרצ״ד | № 180

Adrse Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פּעטריקאווער 21, טעל. 224-71

עקספּאָזע פון פּרעמיער קאזלאווסקי

רעווידירען דאס געזעץ פון דער סאציאלער פערזיכערונג. — א געזונדע וואַלוטע. — העכערען די פּרייזען פון לאנדווירטשאפטליכע פּראָדוקטען. — פאַרוואס מען האט איינגעפיהרט דעם אפּזונדערונגס־לאגער? — פערקלענערען די פּרייזען פון אינדוסטריע־ארטיקלען. — געגען פערמיטלער אין מסחר

קיינער איז נישט צופרידען מיט דער אנשטאלט פאר געזעלשאפטליכער פערזיכערונג

וואַרשע, 1. (טעלעפאניש) ארום האלב 11 א זייגער האט זיך געעפענט די ספּעציעלע זיצונג פון סיים־קלוב „ב.ב.“ אויף וועלכער דער פּרעמיער פּראָפ. קאזלאווסקי האט געהאלטען אן עקספּאָזע.

אויף דער זיצונג זענען אויך געווען אנוועזענד אלע מיטגלידער פון דער רעגירונג. די זיצונג האט געעפענט פּרעזעס סלאַוועק, וועלכער האט ערקלערט, אז דער פּרעמיער וועט רעדען וועגען דער איצטיגער סיטואציע און וועט געבען דעם פּלאַן פון דער רעגירונג אויפ'ן ווירטשאפטליכען געביט.

די רעדע פון פּרעמיער

דער פּרעמיער האט אנגעהויבען זיין עקספּאָזע מיט דער אנווייזונג, אז ער וויל בריינגען ארומרעדען די ארבייט און די פּלענער פון דער רעגירונג אויפ'ן ווירטשאפטליכען געביט. דער קאַמפּף־פּראָגראַם מיט'ן קריזיס — האט דער פּרעמיער געזאגט — איז ענליך צום קריגס־פּראָנט. די קעמפּפענדע ארמעע איז דא די גאנצע געזעלשאפט, דעריבער דארף מען די גאנצע געזעלשאפט אינפאָרמירען מיט די אלע פּלענער.

רעדענדיג וועגען די בעמיהונגען פון די פריגע רעגירונגען

אויפ'ן ווירטשאפטליכען געביט

האט דער פּרעמיער אנגעוויזען, אז עס האט זיך די מעהרערע גוטע זאכען איינגעגעבען. קיין סך נייע זאכען האט די יעצטיגע רעגירונג נישט פאַר־צונעמען אין דער פּויליש־ווירטשאפטליכער פּאָליטיק, וועלען קיין ענדערונגען נישט געמאכט ווערען. ווייטער האט דער פּרעמיער ארומגערעדט

וועגען נאכ'ן מלחמה־קריזיס

און האט זיך ארויסגעזאגט געגען שאפען א קינסטליכע קאָנױנקטור.

יעדעס לאנד האט דער פּרעמיער געזאגט געפינט זיך אין בעזונדערע בעדינגונגען, און יעדעס לאנד מוז אנווענדען אזעלכע מעטאדען צוגעפּאַסט צו זיינע בעדינגונגען.

דער פּרעמיער האט ווייטער געזאגט: מיר זענען א לאנד ארים אין ארבייטס־מכשירים, אבער רייך אין צוואַקס פון דער בעפעלקערונג. דער וועג פון דער ענטוויקלונג צום וואוילשטאַנד פון פּוילען, אין דער צוקונפט, איז דאס פערגרעסערען די שאַ־פונגס כחות.

אויך צו בילדען דעם לעבענס שטאַנדאַר פון די פּוילישע מאסען, בעשעפטיגען דעם יונגען דור, און אינדוסטריאליזירען, אינוועסטירען פּוילען אין די צוקונפט, דאס איז דער פּראָצעס פון אינערליכע קאַ־פּיטאליזאציע.

נאכדעם איז דער פּרעמיער איבערגעגאנגען צו רעדען

וועגען דער וואלוטע

און געזאגט: א שטענדיגע און געזונדע וואלוטע איז דער הויפּט־יסוד פון דער ענטוויקלונג פון דער אי־גענליכער קאפּיטאליזאציע, א גלייכגעוויכט אין בו־דזשעט איז איינס פון די וויכטיגקייטען פון א שטענ־דיגע וואלוטע, דעריבער מוז מען זיך האלטען ביי א שטאנדהאפטיגע זלאטע און א בודזשעט גלייכגע־וויכט. דאס איז פּערפּליכטעט נישט צו ענדערען, און ביי דעם האלטען זיך אלע נאך מאי־רעגירונגען. מיר קענען נישט אננעהמען אזא קאנצעפּציע, וואס קען א וואקעל טון אונזער וואלוטע, צוברעכען אונ־זער בודזשעט אדער אבשוואכען אונזער מלוכה'שען שוין־כוח.

ווי זעהט אויס ביים איצטיגען מאמענט די לא־גע אויף אונזערע הויפּט פּאזיציעס?

ווי איהר ווייסט מיינע הערען — איז טראָץ דעם קריזיס אונזער פערטיידיגונגס כוח נישט אבגע־שוואכט, אונזער זלאטע איז שטארק, אונזער וואלוטע איז נישט בעדראהט, זי איז נישט בעדראהט מצד דער געזעלשאפט ביי וועלכע דאס צוטרוי צום איי־גענעם געלד איז שטארק בעפעסטיגט. אויך נישט בעדראהט מצד'ן האנדעלס־בילאנס און אויך נישט דורכ'ן קאפּיטאלען פּעריקעהר, ווייל א דאנק אונזער ווירטשאפטס פּאליטיק בעדערקען מיר אנשטאט אנ־אבלויף — א צופלוס פון אויסלענדישען קאפּיטאל קיין פּוילען, נישט בעדראהט איז אונזער וואלוטע אויך מצד'ן בודזשעט, ווייל מיר בעדערקען א לאנג־זאמע אבער דאך א בעדייטענדע בעסערונג.

געהעכערטע הכנסות

דער פּרעמיער בעווייזט דאן מיט ציפערען, אז די הכנסות פון דער רעגירונג פערגרעסערען זיך. די הכנסות פון דער רעגירונג זענען אין ערשטען קוואר־טאל פון היינטיגען בודזשעט־יאהר גרעסער מיט דריי מיליאן, ווי אין פאריגען קווארטאל. א סך האט פערשטארקט דעם בודזשעט די אינערליכע נאציאַ־נאלע הלואה, און דאס גיט אונז די מעגליכקייט גלייכמעסיג צו פערטיילען די אויסגאבען.

געוויס וועט די

פערפּלייצונג

פערגרעסערען אונזערע אויסגאבען, איך קען אייך אבער פערזיכערען מיינע הערען, אז דורכשניטליך וועלען די אויסגאבען נישט איבערשטייגען די אויס־גאבען פון פאריגען יאהר. די איצטיגע בודזשעט סיטואציע כאראקטעריזירט א שטופּענווייזע.

פערקלענערונג פון די אויסגאבען

דאס זענען פאקטען, וואס בעווייזען, אז מיר געהען זיכער, ווי אין פאריגען יאהר צו א דורערנדען, דויערענדען גלייכגעוויכט פון בודזשעט.

זעהר ברייט האט זיך דער מיניסטער אבגע־שטעלט אויף דער פראגע

וועגען די פּרייזען

און האט אנגעוויזען אויף א גאנצע רייהע געביטען פון די פערשידענע אינדוסטריען, וואו די פּרייזען זענען בעדייטענד פערקלענערט געווארען, הן די רעגירונג, הן די ווירטשאפטליכע פאקטארען מוזען אנווענדען אלע בעמיהונגען צוצופּאסען די פּרייזען צו די ווירטשאפטליכע און עקאנאמישע בעדינגונ־גען פון לאנד.

צו פערביליגערען די האנדעלס־פערמיטלונגס־קאסטען

אין דער אקציע קאן א גרויסע ראלע שפּילען א געזונדע בעק פון קאאפּעראטיווען, וועלכע זאלען דערגרייכען צו די קלענסטע קעמערלעך פון ווירטשאפטליכען לעבען — צום דארף און צום קליינעם שטעטעל

פּרייזען־פּראבלעם פון אגראר־ארטיקלען

אפּשטעלענדיג זיך אויף דער סיטואציע אין דארף, האט דער פּרעמיער זיך ארויסגעזאגט פאר העכערען די פּרייזען פון אגראר־ארטיקלען, וואס קען פער־גרעסערען די הכנסות פון די עטליכע צוואנציג מיליאנען דארפישע בעפעלקערונג, וועלכע וועט ווערען פעהיגער צו צאהלען שטייערען.

די אינטערווענץ־אקציע פון תבואה, קאסט דער רעגירונג זעהר א סך, אין פאריגען יאהר האט די דאזיגע אינטערווענץ געקאסט דער מלוכה מעהר, ווי די לאנדווירטשאפט האט איינגעצאהלט שטייערן.

זעלבסטפערוואלטונג

וואס שייך די זעלבסטפערוואלטונגען האט דער פּרעמיער געזאגט, אז עס וועט געשאפען ווערען א צענטראל־קאמיסיע און א וואיעוואדישע קאמיסיע אויף אדורכצופיהרען דעם פּלאן פון שפּארזאמקייט און פון בעפרייען פון חובות, פאר די זעלבסטפער־וואלטונגען.

בנוגע די לעצטע וואהלען צו די זעלבסטפער־וואלטונגען. האט דער פּרעמיער ערקלערט, אז די דורכגעפיהרטע וואהלען צו די שטאדט־ראטען האבען די פּראדעגירונגס־גרופּען בעקומען 68,2 פּראצ. אפּגעבענדיג די פערוואלטונגען פון די שטעט צו א פּראדעגירונגס מעהרהייט. אין א קליינע צאהל שטעט, צווישען זיי לאדז האט די מעהרהייט בע־קומען די אפּאזיציע. איך שטעה אויף דעם שטאנד־פּונקט אז אויב די דאזיגע פאלען, מוז די אפּאזיציע טראגען די פעראנטווארטליכקייט פאר דער שטאדט־פערוואלטונג און ציהען קאנסעקווענצען פון וואהל־נצחון

קיינער איז נישט צופרידען פון דער געזעלשאפטליכער פערזיכערונג

וועגען דער געזעלשאפטליכער פערזיכערונג, האט דער פּרעמיער געזאגט:

די רעגירונג מוז זיך פערנעהמען קודם כל מיט'ן רעווידירען די ארגאניזאציע פון דער געזעל־שאפטליכער פערזיכערונג. ביי די איצטיגע נידריגע פערדינסטען פון די ארבייטער איז די לאסט פון דער געזעלשאפטליכע פערזיכערונג אומבעדינגט צו הויך. עס ווארפען זיך אין די אויגען דער צו גרויסער אדמיניסטראציע אפּאראט, דער צו טייערער סיסטעם פון רעגיסטראציע און קאנטראל גאר בעזונדער די שלעכטע ארגאניזאציע פון די אויסצאהלונגען, וועלכע זענען נישט צוגעפּאסט צו די רעאלע פינאנציעלע מעגליכקייטען, מיר האלטען אויס א קאלאסאלע אינ־סטיטוציע פון וועלכער קיינער איז נישט צופרידען. די רעגירונג גיט זיך אפּ א רעכענונג פון דער נויט־ווענדיגקייט, גרינדליך צו רעווידירען דעם געזעץ פון דער סאציאלער פערזיכערונג

אינוועסטיציעס

אויף אינוועסטיציע צוועקען האט די רעגירונג אסיג־נירט אין לויפענדען יאהר אנ'ערך 30 מיליאן זלא־טעס, פון וועלכער די גרעסטע סומע איז בעשטימט אויף קאמוניקאציע ארבייטען.

אויף פינאנצירען דעם בוי פון וואוינונגען איז בעשטימט געווארען א סומע פון אנ'ערך 40 מיל־יאן זלאטעס, אויף איבערבוי־צוועקען — 120 מיליאן זלאטעס.

דער פּרעמיער רעדט ווייטער וועגען דער ראלע פון אויסלענדישען קאפּיטאל אין פּוילען, וועגען ווירטשאפטליכע פעראיינען, וועגען עפענטליכען קרע־דיט און בעפרייען זיך פון חובות און אויך וועגען דער לעצטער פערפּלייצונג. די רעגירונג האט אויף דער פערפּלייצונג דעקלארירט הילף פאר די געליטע־נע, און רופט די געזעלשאפט אויב צוצואיילען מיט הילף.

אפּזונדערונגס־לאגערען

וועגען דער פראגע האט דער פּרעמיער ערקלערט אט וואס:

— א גאנצע רייה עקסצעסען און פאקטען פון בענוצען זיך מיט שטעקענס און רעוואלווערען אלס מיטעל אין פּאליטישען קאמף, איינגעפיהרט אנ'אנארכיע אין פּאליטישען לעבען דורך ענטציעלנע נישט פעראנטווארטליכע מענשען און עס איז געווא־רען גלאריפיצירט יעדער ארט געוואלד־טאט, סא־באטאזש, מארד און געוואלד־טאט וואס איז איינגע־פיהרט געווארען דורך א געוויסען טייל פון דער אר־קראינישער געזעלשאפט און ענדליך דער מארד איבער'ן אינערן־מיניסטער פּיעראצקי, וואס איז אויס־געפיהרט געווארען דורך דער אוקראינישער טעראר־ריסטישער ארגאניזאציע, האט געצוואונגען די רע־גירונג זיך צו כאפּען פאר מיטלען וואס זענען ביז איצט נישט געווארען אנגעווענדעט. דער רעקטער וועגען די אפּזונדערונגס ערטער, ערלויבט אויך א ראדיקאלען אופן צו ליקווידירען יעדע פּראבע פון אנארכיע.

אין דעם אפּזונדערונגס־ארט אין בערעזא־קאר־טוזקא געפינען זיך צוזאמען אוקראינער וועלכע בעד־ראהען די עפענטליכע זיכערקייט, אנארכיזירענדע עלעמענטען בעזונדערס יודישע און שטעקען־העל־דען פון „אבוז־נאראדאווי“. דארט לערנט מען זיי צו האבען א ריכטיגע בעציהונג צו דער מלוכה.

איך שטעל פעסט, אז יעדע ערשיינונג פון טעראר אדער פערשפּרייטען אנארכיע, וועט דער־פיהרען צו איזאלירען די שעדליכע עלעמענטען.

זיין עקספּאזע האט דער פּרעמיער פערענדיגט מיט די ווערטער:

איך קאן פעסטשטעלען, אז צו א בעסערען מארגען וועלען מיר גיין מיט עהרליכע ארבייט. איהר מיינע הערען גייענדיג צום פאלק, זאגט איהם, אז די רעגירונג טראכט וועגען פּראסטען פאלק און אז פאר איהם ארבייט מען, נאר געדענקט, אז אזוי ווי עס איז נישטא קיין ארדנונג אין פאלק אהן א רעגירונג, אזוי איז נישטא קיין גוטע רעגירונג אהן דער מיטהילף פון פאלק, נאר צוזאמען קענען מיר אויסארבייטען א בעסערען מארגען. כדי וועגען דעם גוט — פערהאן א סך ארימע, פערהאן הונגעריגע, אין לאנד איז פערהאן א סך צוטוען און א סך צו בויען. איך האב אייך געזאגט אויף וועלכען וועג עס גייט די ארבייט פון דער רעגירונג. נישט איין זאך האבען מיר שוין געטון אין פּוילען, און נישט איין זאך האבען מיר נאך צוטון.

אכטונג! אכטונג!
אלע, וועלכע בעזיצען פּראַ־טעסטען און ווראקען אויף
זרח גערטלער
פּילסודסקעגא 33
ווערען געבעטען צו קומען צו ה' מאַ־יערטשיק, נאוואמיעסקא 15. פון 4 ביז 6 נאכמ. מיט די פּראָטעסטען, ווייל איך וויל זיי קויפען.
מיט אכטונג ש. הענדעלעס.

פאר גארד, ביזשוטעריע
און לאמבארד־קוויטעס
צאהלט די העכסטע פּרייזען
איזידאר פּיאלקא
פּיעטריקאווער 7.

אויפפאדערונג.
אזוי ווי מיר האבען דינסטאג געהאט א בוררות מיט ה'
זרח גערטלער
פּילסודסקעגא 33
און ביידע בוררים האבען דעם ענין אליין נישט געקענט ערלעדיגען, איז בעשלאסען געווארען, אז אויף נעכטען מיטוואך, זאל מען צוקאאפּטירען א דריטע פּערזאן, כדי דער ענין זאל ערלעדיגט ווערען אויף א פרידליכען אופן. און ווי זרח גערטלער איז נישט געקומען, פאדערן מיר איהם אויף צום לעצטען מאל היינט דאנערשטאג, 5 א זייגער נאכמיטאג צו קומען צו ה' מאיערטשיק, נאוואמיעסקא 15, כדי צו בעשטימען א דריטע פּערזאן און דעם ענין ענטגילטיג צו ערלעדיגען, אין געגענפאל נעהמען מיר פון זיך אראפּ יעדע פעראנטווארטליכקייט פאר די ווייטערדיגע פאלגען
מיט אכטונג.
הערש בערקאן
שלום מאיערטשיק

פרעזידענט הינדענבורג גוסס'ט

בערלין, 1 (ספ. טעל.)

די לעצטע ידיעות, וואס זענען פערעפענטליכט געווארען שפעט אין אווענד גיבען איבער, אז עס האט זיך אנגעהויבען די אגאניע ביים פרעז. הינדענבורג און מען קאן אין יעדען מאמענט זיך ריכטען אויפ'ן טויט.

ארום 7 אווענד האבען די אמעריקאנער אגענטורען שוין געבראכט ידיעות, אז פרעזידענט הינדענבורג איז געשטארבען.

בערלין, 1 (ספ. טעל.)

קאנצלער היטלער איז געקומען קיין בערלין און אפגעהאלטען א בעראטונג מיט'ן מיניסטארען-קאבינעט.

געזונד-צושטאנד פון פרעז. הינדענבורג ווייטער ערנסט

בערלין, 1 (ספ. טעל.)

דער געזונד צושטאנד פון פרעזידענט הינדענבורג איז אהן ענדערונג.

רינטעלען האט שוין געהאט צוגעגרייט א נייע עסטרייכישע רעגירונג

ווין, 1 (ספ. טעל.)

דער קארעספאנדענט פון „האוואס" איז מודיע, אז בעת דער לעצטער רעוויזיע אין רינטעלענס וואוינונג האט די פאליציי געפינען א פולע ליסטע פון רינטעלענס רעגירונג, וואס האט געזאלט געשאפען ווערען נאכ'ן ארעפוצען דאלפוס'עס רעגירונג.

טעקסט פון אפמאך צווישן דער עסטרייכישער רעגירונג און די פערשווערער

ווין, 1 (ספ. טעל.)

די „ווינער צייטונג" האט פערעפענטליכט דעם טעקסט פון אפמאך, וואס איז געשלאסען געווארען דעם 25. יולי צווישען דער עסטרייכישער רעגירונג און די פערשווערער. אין דעם אפמאך ווערט בפירוש געזאגט, אז אויב קיינער פון דער רעגירונג וועט נישט פערלירען דאס לעבען, זאגט די רעגירונג צו די בונטאווטשיקעס די פרייהייט און זיי צוצושטעלען צו דער גרעניץ. דעם אפמאך האט אונטערגעשריבען שושניג.

די „ווינער צייטונג" גיט צו, אז ווען דער מיניסטארען-ראט האט בעשטעטיגט דעם אפמאך, האבען זיי נאך נישט געוואוסט, אז קאנצלער דאלפוס איז ערמארדעט.

א קאטאסטראפע מיט א שיף

מיט 65 יודישע עמיגראנטען פון דייטשלאנד

פאריז, 1 (ספ. טעל.)

די שיף „רי-בארבאס" וועלכע איז אפגעשווימען פון האמבורג קיין בראזיליען מיט 78 פאסאזשירען און א מאנשאפט פון 125 מענשען, איז נעכטען אווענד אויף דרום פון פארטוגאלישען פארט ארויף אויף אנ'אונטערוואסער׳ מקאלע און געגומען אונטערגעהן.

אויף דער שיף האבען זיך געפינען 65 יודישע עמיגראנטען פון דייטשלאנד, אלע פאסאזשירען האט מען געראטעוועט. די שיף וועט זיך נישט איינגעבען אפצוראטעווען.

ניער סאוועטישער „פליהענדער מאדעל" געשלאגען דעם וועלט-רעקארד

מאסקווע, 1. (ספ. טעל.) דער פליה-מאדעל קאנסטרוקציע פון איוואנאוו האט געשלאגען אין נאווא-סיבירסק דעם וועלט-רעקארד, האלטענדיג זיך אין דער לופט 45 מינוט און דורכפליהענדיג 15 קילאמעטער אויף דער הויך פון 1200 מעטער.

אין געקעג נאכ'ן מאהעל האט מען געמוזט ארויסשיקען אנ'אעראפלאן.

צו אלע יודישע עסקנים אויף דער פראווינץ!

ווארשא, (יט"א) לויט דער איניציאטיווע פונם פעראייניגטען קאמיטעט פאר די ענינים פון יודישער מלאכה זענען, ווי בעקאנט, ענטשטאנען אין העכער 200 שטעדט פון פוילען ספעציעלע קאמיטעטען, וואס דארפען דורכפיהרען אויף די ערטער די לעגאליזירונגס-אקציע צווישען די יודישע האנדווערקער.

אין צוזאמענהאנג מיט'ן קורצען טערמין, וואס איז נאך פערבליבען אויף צו לעגאליזירען די האנדווערקער-ווארשטאטען, ווערען אלע יודישע עסקנים און געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס פון די ערטער, וואו עס זענען נאך נישט געשאפען געווארען קיין מלאכה-קאמיטעטען, אויפגעפאדערט אזעלכע קאמיטעטען תיכף צו גרינדען און זיך שטעלען אין פערבינדונג מיטן פעראייניגטען קאמיטעט פאר די ענינים פון יודישער מלאכה אין ווארשא, שקאלנא 4, וו. 8 („צעקאבע" פאר מלאכה).

תל-אביב צו הילף די געליטענע פון דער פערפלייצונג אין פוילן

תל-אביב, 1. (יט"א טעלעגראפיש) דא איז געשאפען געווארען א קאמיטעט צו הילף די קרבנות פון דער פערפלייצונג אין פוילען.

אפגעזאגט פון זייערע אמטען

ווין, 1. (ספ. טעל.) אפיציעל איז מען מודיע, אז ד"ר רונטעלען, פאליציי-דירעקטאר שטיינהויזל און קאמיסאר גאצמאן זענען בעזייטיגט געווארען פון זייערע אמטען.

העבראעישע פרעסע אין א"י

וועט מעהר נישט דרוקען קיין ארטיקלען וועגען ארלאזאראוו-מארד

ירושלים, 1. (יט"א טעלעגראפיש) כדי צו בערוהיגען די צעהייצטע געמיטער, האט די העבראעישע פרעסע אין א"י בעשלאסען נישט צו דרוקען וועלכע עס איז דיסקוסיאנס-ארטיקלען וועגען ארלאזאראוו מארד.

יוסף אליהו שלוש געשטארבען

תל-אביב, 1. (יט"א טעלעגראפיש) היינט איז געשטארבען אין עלטער פון 64 יאהר, יוסף אליהו שלוש, איינער פון די גרינדער פון תל-אביב און אנגעזעהענער כלל-טוער.

די אויגען פון דער גאנצער וועלט זענען געווענדעט קיין עסטרייך

די עסטרייכישע נאציאנאל-סאציאליסטען, וועלכע עס איז אין טאג פון פוטש, געלונגען אויף א קורצער צייט צו פערכאפען די ווינער ראדיא-סטאציע, האבען באלד צוגעשיקט די לעגענדע בעזיכט די וועלט, אז אלס עסטרייכישער בונדעס קאנצלער איז נאמינירט געווארען דער עסטרייכישער פארשטעהער אין רוים ר'נטעלען.

אלע ביזאציטיגע בעריכטען פון היטלער-ריסטישען פוטש אין ווין ווארטען דעריבער נישט געווען פולשטענדיג ווען מען זאל נישט גענוי כאראקטעריזירען די ראלע, וועלכע עס האט אין דער נאך מלחמה'דיגער עסטרייך געשפילט, איינער פון די בעדייטענדסטע און אמביציעסטע פאליטיקער, אוניווערזיטעטס-פראפעסאר, ד"ר רינטעלען.

א געוויסע צייט איז ער געווען לאנדעסהויפטמאן פון שטייער-מארק און לעצטענס עסטרייכישער פארשטעהער אין רוים. ארויסגעשיקט איז ער געווארען דורך דאלפוס'ען כמעט צוליב די זעלבע מאטיווען, צוליב וועלכע פאפען איז איצט געשיקט געווארען קיין ווין.

רינטעלען האט שוין פון לאנג אנגעהויבען צו פלירטעווען מיט'ן היטלעריזם אין עסטרייך און דער האפנונג, אז ער וועט אמאל ווערען עסטרייכישער קאנצלער און נעהמען די רעגירונג אין זיינע הענד.

דאס בונדעס-לאנד שטייערמארק וואו רינטעלען איז געווען דער פיהרער איז טאקע באלד געווארען דורכאויס היטלעריזירט. רינטעלענס באמען איז שטענדיג דערמאנט געווארען דורך דער היטלעריסטישער פראפאגאנדע, ווי באלד עס זענען אין עסטרייך אויסגעבראכען היטלעריסטישע אומרוהען אין גרויסען סטיל.

מיט רינטעלען האט מען געדראהט דאלפוס'ען און זיין גאנצען רעזשים. ענדליך האט דאלפוס בעשלאסען איהם דעליקאט צו ליקווידירען און איהם ארויסשיקען קיין רוים, וואו עס האט שוין אויף איהם אכטונג געגעבען מוסאליני.

אין טאג פון אויפשטאנד איז רינטעלען פלוצלונג געקומען פון רוים און געווארט אויף די ווייטערדיגע געשעהענישען.

די היטלעריסטישע פוטש'יסטען האבען איהם טאקע פרקלאמירט אלס קאנצלער. ווען מען האט אבער די פוטשיסטען ארעסטירט, איז רינטעלען בעגאנגען זעלבסטמארד. אין דער פרעסע איז אפילו געווען א מעלדונג, אז ער איז געשטארבען. זיין צושטאנד איז דערווייל ווייטער ערנסט. רינטעלענס טראגעדיע איז גלייכצייטיג אויך די טראגעדיע פון א סך אנדערע, וואס גיבען זיך א חשבון פון דער לאגע, וואס האט זיך געשאפען נאך דאלפוס'עס טויט.

זייער חברים להעה האבען רינטעלען געפרובט אפילו ראטעווען. די ווינער „נאציאנאל-סאציאליסטען האבען איהם געוואלט ארויסגנבענען פון ווינער אלגעמיינעם קראנקען הויז" וואו ער ליגט. דער פלאן איז געווען גוט אויסגעארבייט, ער איז אבער נישט געלונגען. אין דער נאכט איז צום שפיטאל צוגעפאהרען אנ'אויטא פון דער גיכער הילף, פון וועלכען עס זענען ארויס אייניגע פערזאן אנגעטאן אלס סאניטארען און אייניגע פערזאן פערקליידעט אלס תפיסה-וועכטער, זיי זענען אריין צום דיזשורירענדען דאקטאר און געפאדערט, אז ער זאל זיי ארויסגעבען רינטעלען, וועלכען זיי דארפען כלומרשט איבערפיהרען אין תפיסה-שפיטאל.

דעם דאקטאר איז אבער געווען פערדעכטיג אזא שפעטע וויזיט, און דעם האט זיך דער צושטאנד פון פערוואונדעטען פערערגערט און מען דארף איהם נישט געקענט איבערפיהרען. ער האט דעריבער אפגעשיקט די סאניטארען און טורמע-וועכטער, ערקלערענדיג, אז ער וועט זיך שוין פערשטענדיגען מיט דער פערוואלטונג פון דער טורמע וועגען איבערשיקען דעם פערוואונדעטען אין תפיסה שפיטאל. ווען מען האט אנטלעפערט אין דער פערוואלטונג פון דער תפיסה, האט מען איהם ערקלערט, אז קיינער איז נישט געווען בעכולמעכטיגט צו ברענגען רינטעלען אין תפיסה-שפיטאל. אזוי ארום איז ענטדעקט געווארען דער פלאן אויסצופיהרען רינטעלענען.

מיט צוואנציג יאהר צוריק איז פון עסטרייך ענטשטאנען די וועלט שרפה, די היינטיגע לאגע אין עסטרייך אונטערשטרייכט זיך נישט קיין סך פון דער דעמאלסדיגער. די אויגען פון גאנץ אייראפא זענען איצט געווענדעט קיין עסטרייך, וואו עס הויבען זיך אן זאמלען שווערע וואלקענס. דער גאנג פון די ווייטערדיגע געשעהענישען איז אין א גרויסער מאס אפהענגיג פון דייטשלאנדס שטעלונג. מיט 20 יאהר צוריק איז אויך געווען דאס געלבע.

ראטעוועט אייער געזונד!

קראנקע אויף רופטורען (ברוך-קראנקהייטען)

ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-גומי-באנדאזשען פון מיין מעטאדע העלפען ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציעם פון אלע מינים ברוך-קראנקהייטען (רופטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.

דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספעציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע בויך-באנדאזשען. אויף אויסגעקרימטע רוקען-ביין (הויקערס) ארטאפעדישע הייל-גארסעטען אויף ביינער-שווינדזוכט און אלע אנדערע פעהלערן ארטאפעדישע הייל-אפאראטען אויף פלאטפוס.

ספעציעלע איינלאגען לויט גיפס-מאדעלען, אויף זשילאסעס. — גומי-זאקן לויט מאס. קינסטליכע הענד און פיס

ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל-ארטאפעדיע

Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ אויס לעמבערג

לאדז, פיראמאוויטשא 9 (אלגינסקא)

(פראנט פארטער), טעל. 177-09 נאהנט פון לאדזער פאבריקס-באהנהויף

בעמערקונג: דאס ערשיינען פון די קראנקע איזאונבעדינגט נויטיג.

צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק-בריף.

(אין זגערוש אויף טלאמאצקא № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

אוירען, נאז און האלז קליניק

מיט בעטען פון Dr. Z. Rakowski

פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81

נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.) ווי אויך אמבולאטארישעס פון 11—2 און פון 5—8 אוונט.

אכטונג!

קירזשנער-כאלופניקעס!

היינט דאנערשטאג, דעם 2-טן אויגוסט ה.י. 7 אוו. קומט פאר אין לאקאל פון קירזשנער-צעך, זאוואדזקא 4 א

אלגעמיינע פערזאמלונג

פון קירזשנער-כאלופניקעס פון ביידע פעראיינען מיטגלידער און נישט-מיטגלידער.

א. ד. ט.: צוגרייטונגען צום פארשטייענדיגען סעזאן.

קומט אלע פינקטליך!

פאך-קאמיסיע פון קירזשנער-כאלופניקעס ביים קירזשנער-צעך, זאוואדזקא 4.

פאך-קאמיסיע פון קירזשנער-כאלופניקעס ביים האנטווערקער-פעראיין, ציגעל-גאס 4.

וויכטיג פאר דאמען

נאר 2 זל. ווערען פאר איבערגע־מאכט די עלטעסטע

היטען

אויף גאנץ ניי און אויך נייע היטען צו 3.50 געדענקט די אדרעס

Modystka „TOLA"

23 Zawadzka 23

אכטונג

דאמען-שניידער-כאלופניקעס אין לאדז

היינט, פינקטליך 4 נאכמיטאג קומט פאר אין אייגענעם לאקאל פאמארסקא 53

א גרויסע פערזאמלונג

פון גאנצען דאמען-מאגאזין-פאך.

אויף דער פערזאמלונג וועט בעהאנדעלט ווערען

אונזער צוגרייטונג צום ווינטער-סעזאן

די פערוואלטונג

פון דאמען-שניידער-כאלופניקעס אין לאדז פאמארסקא 53.

הזכרה.

מארגן, פרייטאג צום ערשטען שמערצליכען יאהרצייט פון אונזער נישט-פערגעסליכען מאן, פאטער, ברודער און שוואגער

שרגא פייוויש קלייז

ב"ר יעקב דוד ז"ל

וועט 10 א זייגער פארמיטאג אפגעריכט ווערען א הזכרה אויפ'ן בית החיים, צו וועלכע אלע קרובים, פריינד און בעקאנטע ווערען געבעטען צו קומען.

די פאמיליע.

לאדז, 2 אויגוסט 1934

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 2 אויגוסט 1934

אייראפא געהט צו א קאטאסטראפע

אויב זי וועט נישט איינצוימען דעם היטלעריזם

אין „נאווי דזיענניק" שרייבט ד"ר טהאן וועגן די געשעהענישען אין עסטרייך פאלגענדעס:

דער ווינער אויפשטאנד, אביסעל לעכערליך, אביסעל שלימזל'דיג, אביסעל מעלאדראמאטיש, און אביסעל טראגיש, האט זיך פארענדיגט אזוי, ווי עס פארענדיגען זיך אלע ווינער אימפרעזעס: אפערעטענארטיג. אייגענטליך דארף מען זאגען, אז עס האט זיך פארענדיגט א פאר מינוט פאר 10 בכדי נישט צו בעצאהלען פאר'ן טויער. דער ווינער קען אלץ שטעלען אין געפאהר, אפילו אלץ מקריב זיין אויב דאס איז אונבעדינגט נויטיג. אבער מיט'ן בעדינג, אז אלץ וועט זיין גרייט און פארענדיגט 5 מינוט פאר 10, בכדי ער זאל נישט דארפען בעצאהלען דעם סטרוזש פאר עפענען דאס טויער, דערויף וועט קיין שום ווינער בירגער נישט מסכים זיין. דער ווינער איז צו געמיטליך, אז ער זאל קענען גענוי און פינקטליך אויספיהרען די שארפע און ברוטאלע בעפעהלען פון בערלין. ער האט אויך צו שוואכע פלייצעס, אז ער זאל קענען דער־שלעפען די גאנצע לאסט פון נידערטרעכטיגקייט און בעסטיאליטעט, וואס עס פרובירט אויף איהם ארויפצולייגען דער היטלעריזם. דער ווינער ברעכט צוזאמען, איידער ער פארענדיגט די ארבייט.

האט זיך אויך דעריבער דער פוטש איינגאנ־צען נישט איינגעגעבן. מיטן קליינעם קאנצלער — און גייסטיג און מאראליש אויך נישט גרויסען — זענען די בונטאווטשיקעס גיך פערטיג געווארען, זיי האבען אויך דערהרג'עט דעם גאט דעם נשמה שולדיגען, דירעקטאר פון ווינער ראדיא, אבער צו א ענדערונג פון רעגירונגס־סיסטעם האבען זיי נישט דערפיהרט און צו די פיס פון „פיהרער" האבען זיי נישט צוועקגעלעגט דאס צושמעטערטע עסטרייך. היטלער וועט וויסען נישט פערכאפען, נישט דערפאר וואס עס איז אזוי שטארק, נאר טאקע דערפאר, ווייל עס איז אזוי ווייך און ביי א ברוטאלען אנגריף צוקריכט עס זיך. וויען קען מען עראבערען נאר מיט ליריק, מיט לייכטע ליד־לעך און דאס קען היטלער נישט. דעריבער האט זיך די גאנצע אימפרעזע אזוי פארענדיגט, ווי זי האט זיך פארענדיגט: מיט חרפה און לעכערליך.

דערביי דארף מען פערנאטירען צום אייביגען זכרון די גראטעסקע־פארענדיגונג פון פוטש. וואס איז פארגעקומען ביי פריינדשאפטליכע געשפרעכען, און ליבהארציגע פלוידעריי צווישען די „ערעס־טירטע" מיניסטארען און דעם אפיציעלען פארשטע־הער פון דייטשען רייך. דאכט זיך, אז אזא דורכ־אויס העסליכע און צוגלייך אויסערגעוועהנליך קא־מישע גראטעסקע, ביי אזעלכע גרויליגע געשעהנישן, ווי עס איז א אויפשטאנד פארבינדען מיט מארד, קען נישט די מענשליכע געשיכטע

אויבען אין דער הויך ליגט דער נאך ווא־רימער קערפער פון רעגירונגס־שעף און אונטען פיהרען זיינע חברים און אונטערגעארדענטע אונ־טערהאנדלונגען מיט דעם מאראלישען שולדיגען אין מארד וועגען דעם פרייען אומקעהרען פון די מערדער. און דער דאזיגער פרייסישער ברוטאל, וואס רעפרעזענטירט היטלערען, האט נאך די חוצפה אין קיילעכדיגע ווערטער פארצושטעלען באר דער גאנצער וועלט דעם גאנג פון די אונ־טערהאנדלונגען. וואס פאר אנ'ערשיטערנדע סצע־נע, און גלייכצייטיג ווי גראטעסק האבען זיי די ווינער מיניסטארען אפגעשפילט. פון א שווערע טראגעדיע האבען זיי געמאכט כמעט א פארס.

ווייל פון דעם דא דארף מען מאכען א שווערע טראגעדיע? פון דאלפוסעס טויט? מען דארף זיך גוט איינהערען אין די אלע לידער און טרויער־רעדעס, וואס האבען זיך צוגאסען איבער דער וועלט, בכדי אהן שום פעהלער צו דערקע־נען, אז דא איז נישט פערגאסען געווארען קיין איין אויפריכטיגע טרעהר. איבער וואס איז געווען צו וויינען? איבערן טויט פון איין מענש? האט דאך דער דאזיגער איינער מענש מעהר ווי איין מענש פריהצייטיג און ריקזיכטסלאז און אהן א בעהעריגען משפט איבערגעשיקט אויף דער אנ־דערער וועלט. פערפאלען — ווער עס קעמפט מיט דער שווערד, קומט אום פון דער שווערד. און ווי האט אזא דאלפוס געזאלט אומקומען אויב נישט פון די הענד פון מערדער?

דער דאזיגער קליינער מענש האט מעהר געהאט אויפן געוויסען פערברעכענס, ווי מען איז איבער איהם בעגאנגען. מיט א תפלה אויף די ליפען, מיט א גאטלעסטערישער תפלה האט ער קאלטבלוטיג געמארדעט אהן שום רחמנות זיינע אלע געכאפטע געגנער. און די דאזיגע מערדעריי איז נישט געווען קיין נויטווענדיגקייט. אויב זיי זענען שוין געווען אין זיין מאכט, האט ער זיי געקענט פשוט אונשעדליך מאכען פאר זיך, איינ־זעצענדיג זיי אין תפיסה. ער האט אבער בעסער געוואלט א מאסען־מארד, איידער א געוועהנליכע פערזיכערונג. און די מערדערייען האט ער אפגע־שטעלט ערשט נאכדעם, ווי מען האט שוין איהם פון דער גאנצער וועלט און בעזונדערס פון רוים א געשריי־געטאן: גענוג!

צוליב אזעלכע היסטארישע פערדינסטען וועט מסתמא קיינער נישט שטארק זיך איבערנעה־מען מיט זיין געוואלטזאמען טויט. עס איז אויף איהם מקוים געווארען דער גורל, וואס א נ'אמת זעהר שנעל, אויף וועלכען ער האט זיך פארדינט.

אויב די וועלט האט מיט א געוויסער בע־אונרוהיגונג אויפגענומען די ידיעה וועגען זיין געוואלטזאמען טויט, איז עס דערפאר, וואס דאלפוס האט דאך אפגעהיטען עסטרייך פון א פולשטענדי־גער היטלעריזאציע. א דורכגעפרעסטען פון דאזיגען גיפט איז זי שוין פון לאנג. חוץ דעם האט דאלפוס נישט בעקענט אפהיטען, שוין דערפאר, ווייל אליין איז ער פון דאזיגען גיפט געווען אדורכגעפרעסען ביז צום מארך פון די ביינער. ער האט דאך א געוויסע צייט זיך געוואקעלט און אפילו זיך געהאנדעלט מיט דעם היטלעריסטישען אנטיסעמי־טיזם. אזוי אבער ווי ער איז נישט געווען פריי אין זיינע בעשלוסען האט ער פון דער נויט געמאכט א טוגענד און איז נישט געגאנגען פול־שטענדיג אין היטלערס דרכים.

אבער א חוץ דעם דאזיגען פערזענליכען גורל, וואס האט זיך דערפילט, עפענט זיך א ריזיגע פלאך פון פאליטישע אינטערעסען און פערוויקלונ־גען אויף וועלכע מען וואלט געדארפט מאכען ארדנונג.

דער מארד אין ווין האט בעוויזען, אז היטלער הויבט אן צו פערלירען דאס געדולד, און אז ער וויל נישט אדער קען נישט מעהר ווארטען. עס זעהט אויס, אז ער איז ענטשלאסען צו צואיילען די ענטשיידונג ווייל עס ברענט איהם די ערד אונטער די פיס. אין דייטשלאנד איז היטלער שוין מעהר געפאנגענער, ווי הערשער. אנדערע זענען איהם איבערגעוואקסען, צי זיי רופען זיך העס, צי גערינג, צי זיי האבען דארט אנדערע טייוואלאנישע נעמען. ווייסט זיי דער רוח, וואו זיי זענען פער־שטעקט אונטער דער ערד, אדער אין הייזער פון דעגענערירטען זנות. עפעס לויערט שוין אויפ'ן דאזיגען מאסען מערדער און זיין גורל דערנעהנ־טערט זיך אויך צום סוף. אין אזא צושטאנד פון הילפלאזער פערצווייפלונג, כאפט זיך היטלער זאל זיין אין א ראזיר־מעסער, זאל זיין אין צונליהטע קוילען. עס איז איהם שוין אלץ איינס, ער האט שוין נישט וואס צו פערלירען. עס ענטוויקעלט זיך שנעלער ווי מען האט ערווארט. ער האט דעריבער פרובירט א קלאפ צו טון אויף ווינען, וויסענדיג, אז דאס איז איינס פון די געפעהרליכ־סטע פונקטען אין אייראפא. ער האט אונטערגע־צינדען און עס איז נישט זיין שולד, וואס עס האט נישט עקספלאדירט.

און דא ענטשטעהט די בעאונרוהיגענדע פראגע: און וואס זאגט די וועלט דערצו? וועט זי זיך לאזען פערפיהרען, אפגענארען אויף דעם דאזיגען ארדינערען, גראבען, כאמישען אופן, וואס א קליין קינד דערקענט זיך דערויף? רעכענט די וועלט, אז עס איז גלייכער צו ווארטען ביז היטלער וועט אליין פאלען צוליב זיינע אייגענע נישט געשיקטע פיס?

אויב די וועלט טראכט אזוי, קען זיך ארויס־ווייזען אז זי האט געהאט א טראגישען טעות. אויב מען זאל היטלערען איבערלאזען די פרייע וואהל פון ארט, וואו ער וועט קענעןווארפען דעם ברענענדיגען פאקעל אונטערצוצינדען די וועלט, איז גאנץ מעגליך, אז היטלער וועט זיך אויסזוכען אזא ארט, וואס עס וועט זיין שווער צו פערלעשען די שרפה. ווען עס וואלט איהם געלונגען די שרפה אין ווין, וואלט באלד איינגעכאפט גאנץ אייראפא געשטאנען אין פלאמען. די בעפעלקערונג פון דא־זיגען לאנד, די זעהר נישט זיכערע טעריטאריע, אז מען זאל קענען דאס פייער לאקאליזירען, די פערשידענע שכנים, וואס אלץ איז אנגעלאדען מיט פולווער, אט דאס איז א טייל פון די דראהענדע הנחות, פון וועלכע עס וואלטן געקענט ענטשטעהן מורא'דיגע פאלגען. און אזעלכע פונקטען זענען פאראן מעהרערע. איינער פון זיי קען זיין, צום טרויעריגען ביישפיל „די פערבינדעטע און בע־פריינדעטע" פוילען, וועלכעס נישט קוקענדיג אויף אלעם, פיגורירט אין היטלערישען רעגיסטער אלס א פיינדליך לאנד, מיט וועלכען מען דארף עפעס גרינדליך זיך אפרעכענען.

אין אינטערעס פון אייראפא איז דעריבער היטלערען צו האלטען אויפ'ן אויג און איהם נישט צו געבען פרייע הענד אין אויסוואהל פון ארט צו אטאקירען. מען דארף איהם אונשעדליך מאכען איצט, ווען ער איז נאך נישט גרייט און פעהיג צום ערשטען שפרונג.

זעהט דאס אייראפא נישט? שאצט היטלער ריכטיג און גיב אפ אייראפא'ס אונבעהאלפענקייט, איהר פיזישען און מאראלישען פאראליז, אויב ער ערלויבט זיך אויף אזעלכע אויסברוכען? א מאל מאכט ער פון זיין אייגענעם לאנד עפעס א עקעל־האפטע יאטקע, פון וואו עס שטינקט פון מענשליך פלייש און פערזעצט בלוט אויף גאנץ אייראפא, א צווייט מאל ווידער שיקט ער מערדער צו דערהרגע־נען דעם קאנצלער פון א כלומרשט אונאפהענגיגע און פרובט צו פערכאפען די מאכט. און אייראפא שווייגט אויף דעם אלעם. עס אונטערליגט נישט קיין ספק: אייראפא איז שלעכט געשיצט, אזוי ווי זי וואלט געמיינזאם געגאנגען צו א קאטאסטראפע, חנם אין איצטיגען מאמענט האט זי נאך די מעג־ליכקייט אויסצומיידען די קאטאסטראפע.

די שטימונג פון דער בעפעלקערונג אין דייטשלאנד

נאך די געשעהענישען פון 30 יוני

אין „פאריזער טאגעבלאט" איז פערעפענט־ליכט א פריוואטער בריף פון בערלין, צוליב דעם, וואס אין דעם בריף קומט צום אויסדרוק די שטי־מונגען פון דער בעפעלקערונג אין דייטשלאנד נאך דעם 30 יוני ברענגען מיר דא איינציגע אויסצוגען:

... פון דעם 30 יוני האבען מיר נאר געזאלט דאס זיך דערוויסען, וואס מען האט אונז געוואלט זאגען. עס האט אבער גארנישט געהאלפען. מיר האבען זיך דערוואוסט א סך איינצעלהייטען וואס איהר האט זיי דאך פריער געוואוסט ווי מיר. פסיכא־לאגיש איז די נאצי־שטימונג, געווען זעהר אינטע־רעסאנט. דעם בעקאנטען שבת אין אווענד זענען אלע געגענזאצען פערשוואונדען, ביז 3 א זייגער בין איך געווען מיט צוויי בעקאנטע אין בערלינער וועסטען. עס איז געווען זעהר אינטערעסאנט. די שטימונג איז געווען ווי צו דער צייט פון דער רע־וואלוציע, די קינסטליך געשאפענע געגענזאצען זענען געווען פערשוואונדען, אין גרופען זענען געשטאנען צוזאמען שטורמיסטען, יודען, טאקסי־שאפערס, אויטא־בעזיצער — און אלע האבען גע־שאלטען. יעדער האט זיך ארויסגערעדט פון הארץ און דערצעהלט זיך פערשידענע פרטים פון זייערע איבערלעבענישען. די שטורמיסטען איז אויסגעקו־מען צו הערען זעהר נישט קיין אנגענעהמע זאכען, אבער איין געפיהל פון זייער שוואכקייט האבען זיי אלץ ארויפעשלינגען. ווי נאר עס האט זיך בע־וויזען א שטורמיסט האבען די שאפערען אנגעהוי־בען צו שרייען: „זעהט נאר שוין ווידער א לוסט־קנאבע". זיי האבען דעריבער געהאלטען פאר גליי־כער אהיימצוגעהען און איבערצוטהוען אין ציוויל.

איבער די גאסען זענען געפאהרען לאסט־אויטאס מיט גערינגס פאליציי מיט מאשינען גע־ווער און גרויסע רעפלעקטארען מיט וועלכע זיי האבען כסדר בעלויכטען די גאסען און די הייזער. צומארגענס, זונטאג האט מען אויף דעם וואן זעע נישט געזעהען קיין איין האקענקרייץ פאהן — איצט האט זיך די שטימונג צוריק געענדערט.

ווייטער ווערט אין בריף געשילדערט פאל־גענדער פאל:

... איך האב די טעג געטראפען... ער איז זעהר נידערגעשלאגען. זיין ברודער איז משוגע גע־ווארען און צוזאמען מיט א טייל פון א שוץ־שטא־פעטען אפטיילונג איז ער אפגעשיקט געווארען אין משוגעים־הויז אין וויטענאו. ער איז געווען סטו־דענט און געהאלטען פארן עקזאמען, בכדי נישט אדורכצופאלען און עווענטועל בכדי שפעטער צו קריגען א פאסטען. איז ער אריינגעטרעטען אין שוץ־שטאפעטען. אהן בעגייסטערונג, נאר אזוי צו־ליבן „מוז". צום שלימזל האט ער אבער געהערט צו איינע פון די אפטיילונגען פון די שוץ־שטא־פעטען, וואס האבען בעדארפט אפפיהרען די ארעס־טירטע צום דערשיסען..: דערצעהלט שרעקליכע פרטים, עס איז ממש נישט צוגלויבען. דער שטור־מיסטען פיהרער ערנסט האט געהאט מוראדיגע אנ־פאלען פון פחדנות. מסתמא האט ער זיך דערמאהנט אין זיינע אייגענע בעסטיאליטעטען. ער האט שרעק־ליך געברומט, מען האט איהם געשמידט די הענד און די פיס, ווייל ער האט ווילד געשלאגען ארום זיך. אין ליכטערפעלד האבען די פויקען כסדר גע־פויקט, דאן האט מען די רעפלעקטארען (אפילו ביי טאג) אנגעשטעלט אויף די קרבנות און געשא־סען. א טייל זענען מוטיג געשטארבען, אבער היט־לערען געשאלטען האבען אלע. א טייל פון די דערשאסענע האבען נאך פאר דער עקזעקוציע איבערגעגעבען די וואך־פאסטענס, וועגען אלעם וואס זיי האבען געוואוסט.

... דערצעהלט, אז אין ליכטערפעלד זענען דערשאסען געווארען 127 מאן, און דאן קומט מינכען א. א. וו. זיין ברודער האט מען צומאר־גענס, ווי דאס רוב פון זיינע חברים נעמווז איבער פיהרען אין משוגעים הויז אין וויטענאו. ער האט בעקומען א נערווען צוזאמענברוך.

אויך פון דער אפטיילונג, וואס האט אויסגע־פיהרט די עקזעקוציעס זענען נאר ווייניגע געבלי־בען געזונד און אין ארדנונג. די ערשטע האבען אויסגעהאלטען 18 דערשיסונגען, דאן זענען זיי אימגעפאלען. מען האט זיי אויך אפגעשיקט קיין וויטענאו, שפעטער האט מען נאך יעדע 4 דערשי־סונגען געטוישט די מאנשאפט. די געוועזענע דאק־טוירים האבען אויך נאך דא א סך ארבייט. די אל מאספער פון שנאה ווערט מיט יעדען טאג אונער־טרעגליכער. עס וועט זיך פערווירקליכען, דאס די שטורמיסטען האבען אין אווענד געזאגט אין שטור־מיסטען היים: „איצט קומט דער פעריאד פון אטענטאטען".

זיין רעזשים וועט היטלער'ן אומברענגען

פיהרענדע ענגלישע צייטונג וועגען דייטשלאנד'ס ווירטשאפטליכען קריזיס

לאנדאן. (יט"א) אין א לאנגען לייט־אר־טיקעל שרייבט דער „סאנדיי עקספרעס" צו. אנד. אז דייטשלאנד געהט שנעל צו א שווערען ווירט־שאפטליכען קריזיס. דאס איז א דירעקטער פועל־יוצא פון דעם איצטיגען היטלער־רעזשים, און דער דאזיגער רעזשים איז עלול היטלער'ן אומצוברענ־גען, שרייבט דאס בלאט, אדמיניסטרירנדיג ברייט דייטשלאנד'ס שוועריגקייטען אויפ'ן העווזען־מארק און אין דער רויה־שטאף — בעזארגונג, שרייבט „סאנדיי עקספרעס":

דער רעזולטאט פון דעם מצב איז דער, וואס דייטשע פאבריקען קומען שנעל צו א שטילשטאנד. דייטשע אינדוסטריעלער בעטען איצט אין ענגלאנד לאנגען קרעדיט. מען זאגט זיי אומעטום אפ. א טייל פון די אינדוסטריעלער זענען מיליאנערען, און פונדעסטוועגען טארען זיי נישט, אונטער היט־לער'ס הערשאפט, ארויסגעבען אין אויסלאנד מעהר ווי 200 מארק א חודש. און אין רעזולטאט מוזען זיי פערנעמען האטעל־צימערן צו 10 פראנק א נאכט, אין נארמאלע צייטען וואלטען זיי איינגער־שטאנען אין לוקסוס־אפארטאמענטען. אין געזעל־שאפט פון בריטישע אינדוסטריעלער, זוכענדיג קרעד־דיטען, צולייגען זיי די הענד איבער דער לאגע פון דייטשלאנד. זיי האבען אבער מורא צופיל צו רעדען. ווען זיי פערלאזען גרויס־בריטאניען, בעט־טען זיי די דרחמים ביי זייערע בנוים — פריינד: „פערגעסט אלץ, וואס איך האב אייך געזאגט, אבישט ביז איך אויף צרות".

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דאנערשטאג 2 | כא אב תרצ"ד

אויגוסט

זון־אויפגאנג 3.56

זון אונטערגאנג 7.26

בלויז ביז 7 א זייגער

שטרענגע פעראָרדענונג פון דער סטאַראָסטווע וועגן די האַנדעלס־שעה'ן

(2) אַלע פּאָליציי־קאָמיסאַריאַטען אין לאָדז האָבען נעכטען בעקומען אַ פעראָרדענונג פון דער שטאָטישער סטאַראָסטווע וועגען נישט צולאָזען דאָס האַלטען אָפען די געוועלבער נאָך 7 אין אָוונד.

אין דער פעראָרדענונג ווערט אויפגעקלעהרט, אַז דאָס רעכט פון אייניגע געוועלבער צו אַזויגערופענעם „פערקויף אויפ'ן גלעזעל" בערעכטיגט זיי נישט צו האַלטען אָפען לענגער די געוועלבער.

דאָס בעזיצען אַ בעשטעטיגונג אויף דער אָנמעלדונג פון גאַסט־צימערן ביי אַ געוועלב, בערעכטיגט בלויז דאָס קאָנסומירען אין די דאָזיגע צימערן, אָבער — אויך נישט שפּעטער, ווי 7 אָוונד.

חוץ מזה איז פעראָרדענט געוואָרען, אַז מ'זאָל נישט דערלאָזען אומלעגאַל פונקציאָנירען רעסטאָראַציעס און קאַוויאַרניעס. די דאָזיגע אונטערנעהמונגען מעגען פונקציאָנירען ערשט נאָכ'ן בעקומען אַ בעשטעטיגונג פונ'ם פּראָיעקט איינצואָרדנען די אַנשטאַלט און נאָך דער בעשטעטיגונג פון דער אָנמעלדונג.

פריהער טאָרען אַזעלכע אַנשטאַלטען נישט געעפענט ווערען.

לסוף איז פעראָרדענט געוואָרען צו בעקעמפען כל'ערליי פיקציעס, וואָס זייער ציל איז צו מאַכען דעם אָנשטעל פון האַנדלען אין די געזעצליכע שעה'ן, אונטערן אויסרייד פון כלומר'שטען פיהרען רעסטאָראַנען, קאַוויאַרניעס א. ד.גל.

דער פאַקט אַליין פון בעזיצען די דערלויבניש אויף אַ רעסטאָראַן קאָן נישט דינען אַלס גרונד פאַרן לענגער האַלטען אָפען דאָס געשעפט, ווי 7 אָוונד, אויב די גאַסטראָנאָמישע אינסטיטוציע ווערט נישט אין דעם דאָזיגען לאָקאַל פּראַקטיש אויסגעפיהרט.

אין אַזעלכע פאַלען דאַרף די פּאָליציי אַריינטראָגען פאָרשלאַגען וועגען ענדערען די קאַטעגאָריע פון דער אונטערנעהמונג, און צווינגען די פעראינטערעסירטע פּערזאָנען צו האַלטען זיך שטרענג ביי די נאָרמאַלע האַנדעלס־שעה'ן.

די אַלע, וואָס וועלען זיך נישט צופּאַסען צו דער פעראָרדענונג וועלען שטרענג בעשטראָפט ווערען.

פאַרוואָס געבען נישט די פּריוואַטע יודישע קאַנאַליזאַציע אונטערנעמער קיין אַרבייט יודען?

אַזוי פרעגט דער רעגירונגס־קאָמיסאַר אינזש. וואָיעוואָדזקי אַ דעלעגאַציע פון יוד. סעזאָנאַוצעס

(—) נעכטען האָט דער רעגירונגס־קאָמיסאַר אינזש. וואָיעוואָדזקי אויפגענומען אַ דעלעגאַציע פון יודישע סעזאָן־אַרבייטער, מ״ט'ן ראַטמאַן מילמאַן אין דער שפּיץ.

ראַטמאַן מילמאַן, האָט דעם רעגירונגס־קאָמיסאַר בעקענט מיט דער אויסערסט־שווערער לאַגע פון די יודישע סעזאָן ־ אַרבייטער, וועלכע האָפען און וואַרטען דעם גאַנצען ווינטער, אויף די עטליכע חדשים אַרבייט אים זומער כדי צו קענען ערנעהרען די פאַמיליעס זייערע.

ווייטער האָט ראַטמאַן מילמאַן אָנגעוויזען — אַז היי־יאָהר ווערען שטאַרק געקריוודעט די יודישע סעזאָן־אַרבייטער, בעת פאַריאָהרען האָט דער פּראָצענט־זאַץ פון יודישע סעזאָנאַוצעס אויסגעמאַכט קוים 4 פּראָצ. מאַכט זי דאָס יאָהר אויס אפילו קיין 1 פּראָצענט אויך נישט.

אָפּשטעלענדיג זיך אויף די בעזונדערע אַרבייטס ־ אָפּטיילונגען — האָט ראַטמאַן מילמאַן אויפגעוויזען — אַז ביי דער פּלאַנטאַציע־אַרבייטען, ווי עס זענען פאַר אַ יאָהר געווען בעשעפטיגט 9 יודען. אַרבייט איצט — 1 יוד. ביים גאַסען ברוק אַרבייט קיין איין יוד נישט. אויך, האָט דער קרייז־סיימיק, נישט צוגענומען קיין איין יודישען אַרבייטער פאַראַיאָהרען זענען דאָרטען געווען בעשעפטיגט אַ פּאָר צענדליג יודישע אַרבייטער, דאָס זעלבע אויך ביי ברוק אַרבייט בעת אין דער זעלבער צייט וואָס עס ווערען אויסגעמיטען די יודישע אַרבייטער, ווערען סיסטעמאַטיש צוגענומען די קריסטליכע אַרבייטער.

אויף דעם האָט אינזש. וואָיעוואָדזקי אָפּגעענטפערט: הגם ער ווערט אַזוי אָפט אַטאַקירט פון אַ היגער אַרבייטער צייטונג, אַז ער איז אַ „יודען־פרעסער" איז נישט אמת, ביי איהם עקזיסטירט לחלוטין נישט קיין יודען־פראַגע, ער מאַכט קיינמאָל קיין אונטערשייד נישט פון א יודישען און נישט יודישען אַרבייטער.

אַז דאָס, וואָס עס ווערען אויסגעמיטען די יודישע סעזאָנאַוצעס איז עס נישט זיין שולד. עס ליגט אין דער האַנד פון דירעקטאָר יאַנאָשעווסקי. פון מלוכה'שען אַרבייטס־פערמיטלונגס־אַמט, וועלכער האָט אַ בעשטימטע טענה צו אַ רייהע יודישע סעזאָנאַוצעס, וועלכע זענען פאַריאָהרען צוגענומען געוואָרען ביי די פּלאַנטאַציע־אַרבייטען נישט דורך דער פערמיטלונג פון אויבענדערמאָנטען אַמט, וואָס שייך די ברוק־אַרבייטען, וועט ער קאָנטראָלירען, און וואָס אַמבעלאַנגט די אַרבייטען ביים קרייז־סיימיק, ליגט עס נישט אין זיין האַנד, דערייבער האָט צו בעפעהלען דער קרייז־סטאַראָסטע.

צום סוף האָט דער רעגירונגס־קאָמיסאַר אויפמערקזאַם געמאַכט די דעלעגאַציע, הלמאי די ווענדען זיך נישט צו די פּריוואַטע קאַנאַליזאַציע־אונטערנעהמער, וואָס זענען על־פּי־רוב יודען, פאַר וואָס בעשעפטיגען זיי נישט קיין יודישע אַרבייטער, נאָר אויסשליסליך קריסטליכע.

א מעשה מיט א תרנגולת'ל

וואס האט שיער בלינד געמאכט א יונגע יודישע פרוי

פּאַסירט האָט די געשיכטע נעכטען פאַרטאָג מיט דער יונגער יודישער פרוי פעלא אַפּעל (אַנדזשעיא 7).

די דאָזיגע פרוי אַפּעל האָט נאָך עהרנעכטען איינגעהאַנדעלט אויפ'ן מאַרק אַ קורטשיקל — אַ קליין פעט הינדיקעל אויף צו קאָכען זיך אַ בעטעמט יאָכעלע אויף שבת.

האָט זי גענומען אויף דער נאַכט דעם חברה'־מאַנטשיק און כנהוג, ווי עס כיהרט זיך צוגעבונדען איהם מיט א שטריקעל צו דעם טיש.

צוגעבונדען, הייסט עס, „פוס צו פוס", און זיך אַליין אַוועקגעלייגט שלאָפען...

ווער ווייסט, וואָס די פרוי אַפּעל האָט זיך די נאַכט געחלומט — אפשר דאָס יאָכעלע, אפשר אַ פולקעלע, אפשר אַנ'אַנדער ביילקי־חלק'ל — מ'קאָן נישט געבען וויסען.

אָבער אַזוי ווי זי איז אַזוי געשלאָפען, — איז געווען איז עס שוין פאַרטאָג, — האָט זי פּלוצים דערפיהלט, ווי עפּעס האָט איהר אַזוי מוראדיגען שטאָך־געטון אין אויג אַריין, אַז זי איז אויפגעשפּרונגען, ווי א דונער וואָלט איין שטוב אַריין...

וואָס איז געווען די מעשה?

אַ פּשוט'ע מעשה, — דאָס קורטשעקל איז שטיל און געלאַסען אָפּגעשטאַנען די גאַנצע נאַכט א צוגעבונדענער צום טיש, און איז אוודאי געווען פאַרזונקען אין זייגע היהנערישע רעיונות, ווי איינער זאָגט — מע־מי־דאָך!

אַז עס האָט אָבער אָנגעהויבען צו טאָגען, און ער איז געקומען צום פילאָזאָפישען אויספיהר, אַז פאַר'ן אויפגעגעסען צו ווערען שאַדט נישט אַליין עפּעס טועם צו זיין און געניסען פון עולם הזה — אַז ער איז געקומען צו דעם דאָזיגען געדאַנק, האָט ער זיך קודם כל אויסגעקאָפּעט פונ'ם שטריקעל, און צו זיך א זאָג געטון: קוקעריקו... אפשר איז גאָר א פלאַן, צו וועקען די באַלעבאָסטע?

האָט ער נישט געמאַכט קיין לאַנגע שהיות, איז אַרויפגעשפּרונגען אויפ'ן בעט, זיך אַדורכגעשפּאַצירט איבער איהר גוף הין־און־צוריק, און ווען ער האָט דערזעהען, אַז מיט'ן בלויען שפּאַציר וועט ער גאָרנישט אויספיהלען, אַז מען דאַרף, הייסט עס, אויך אַפּעלירען צו דער פרוי אַפּעל מיט'ן מויל, האָט ער זיך דערנעהנטערט צו איהר פּנים, און מיט'ן גאַנצען כוח פון זיין יונגען טעמפּעראַמענט אַ פּיק געטון איהר אין אויג אַריין...

מילא, איהר האָט דאָך שוין געהערט, וואָס דערפון איז אַרויסגעקומען!

וואָס איז דאָ פערהאַן א סך מאַריך צו זיין: די יונגע פרוי נעבעך האָט דערזעהען די באָבע פון יענער וועלט... דאָס אויג איז איהר תיכף געשוואָלען געוואָרען, ווי א באַרג, און אויף איהרע געשרייען זענען זיך צונויפגעלאָפען שכנים און אַוועק געפיהרט זי אין דער נאָהענטער פּאָגאָטאָווע־סטאַציע.

דאָרט האָט איהר א דאָקטאָר באַנדאַזשירט דאָס אויג, און אַוועקגעשיקט זי צו אַנ'אָקוליסט — צו אַנ'אויגען דאָקטאָר.

האָט זיך די פרוי געפאָלגט און איז אַוועק געלאָפען צו אַנ'אויגען־דאָקטאָר.

יענער ווידער האָט בעטראַכט דאָס געשוואָלענע אויג, און דערקלעהרט, אַז על פי חכמה אָקוליסטיג שטייט בפירוש געשריבען דאָס אַ קורטשיק דאַרף מען קודם כל פעסטער צובינדען, ווארום נאָך א האָר און ס'וואָלט געווען א גוטער טאָג מיט איהר אויג... זי האָט נאָך גליק, וואָס זי האָט דערווייל אָפּגעפּטרט מיט א קלייניגקייט...

סוף מעשה איז — ווי עס גיט איבער דאָס אינפאָרמאַציע־ביוראָ — אַז די פרוי אַפּעל איז פון דעם דאָקטאָר אַוועק אַהיים, גענומען דאָס תרנגולת'ל אונטער דער פאַכווע, און אַוועקגעטראָגען איהם צום שוחט...

יאָ־יאָ... אַזאַ סוף האָבען שוין נעבעך קורטשעקלעך, וואָס שאַרען זיך ביינאַכט צו יונגע ווייבלעך!

דאס קראנקע ווערען פון אנ'ארבייטענדען אין די אונטערשטיצונגען

(2) לויט ווי עס אינפאָרמירט אונז די סאָציאַלע פערזיכערונגס־אַנשטאַלט, איז אַרויסגעגעבען געוואָרען אַ וויכטיגע אויפקלעהרונג, ווי אַזוי צו אינטערפּרעטירען די פאָרשריפטען פון פעראייניהייטליכונגס־געזעץ בנוגע די רעכט צו בעקומען אונטערשטיצונג אין פאַל פון אַ קראַנקהייט.

עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז צו בעקומען קראַנקהייטס־אונטערשטיצונג האָט מען נישט דאָס רעכט אין דער צייט, ווען מען בעקומט דעם פולען לוין פון דעם אַרבייטס־געבער פאַר דער צייט פון קראַנק־זיין — אָבער נאָר אין די פאַלען, ווען די דאָזיגע בעלוינונג איז גאַראַנטירט דורך קאָלעקטיווע אָפּמאַכען, אָדער דורך דינסט־פאָרשריפטען.

אַלע אַנדערע געהערט די קראַנקהייטס־אונטערשטיצונג, אפילו ווען זיי בעקומען די שכירות פון די אַרבייטסגעבער.

משוגע געווארען אין געריכט

קעגען דעם, וואס מ'זאגט נאך: „יודען בני רחמנים"...

(א) דער 64־יעהריגער משה באַגעל פון בזשעזשינער (166) האָט נעכטען בעקומען אַ געריכטס־אורטיל — עקסמיסיע...

באַגעל איז לעצטענס זעהר פעראָרעמט געוואָרען, און אַ לענגערע קראַנקהייט האָט איהם איינגאַנצען צוברעכען, אַזוי אַז ער איז נישט געווען פּינקטליך מיט'ן צאָהלען דירה־געלד.

אַז ער האָט דערהערט פונ'ם ריכטער'ס מויל דאָס טראַגישע וואָרט „עקסמיסיע" איז ער געוואָרען אויסער זיך פאַר צער און בעקומען אַ שלאָג־אָנפאַל.

ער האָט אָנגעהויבען צו מאַכען ווילדע געוואַלדען און רייסען אויף זיך די בגדים...

מ'האָט איהם קוים געצוימט און אין אַ צוואַנגס העמד איהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

Doktór KLINGER

ספעציאַל־אַרצט פאַר מענער־שוואַכע און ווענערישע קראַנקהייטען

Andrzeja 2, tel. 132-28

נעמט אָן פון 9 ביז 11 פריה און פון 6 ביז 8 אָוו. זונטאָג און פייערטאָג פון 10 ביז 12.

Dr. med. Trepman

צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 90־216

ספעצ. פאַר סיפיליס, טריפער און הויט־קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענערשוואַכע אויך אַלע אַרט אַנאַליזען. נעמט אָן פון 8–12 און פון 5–9 אָוו. זונטאָג און יום־טוב פון 8–1. בעזונדערע וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.

צוגאב־פאבאר־קאמיסיע

דעם 16־אויגוסט וועט אין לאָקאַל פון דער מיליטערישער אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט פּעטריקאָווער 165 אַמטירען אַ צוגאַב־פּאַבאָר־קאָמיסיע פאַר דער פּ.ק.או. לאָדז שטאָט 1 צו דער קאָמיסיע דאַרפען זיך מעלדען די פּאַבאָראָווע פון יאָהרגאַנג 1913 וועלכע האָבען זיך צוליב וויכטיגע סיבות נישט געקענט שטעלען ביז איצט צו די קאָמיסיעס און די פּאַבאָראָווע פון עלטערע יאָהרגענג, וועלכע האָבען נאָך נישט רעגולירט זייער בעציהונג צו מיליטער־דינסט אויב זיי האָבען דערהאַלטען באַמעלדליכע אויפפאָדערונגען פון דער שטאָטישער סטאַראָסטווע און וואוינען אויפ'ן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11 פּאָליציי־קאָמיסאַריאַטען.

דעם 28־טען אויגוסט וועט אין דעמזעלבען לאָקאַל ווידער אַמטירען די צוגאַב־פּאַבאָר קאָמיסיע פאַר פּ.ק.או. לאָדז — שטאָט 2, צו וועלכע ס'דאַרפען זיך אויך שטעלען די דערמאָהנטע קאַטעגאָריעס פּאַבאָראָווע, און וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון די 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13, און 14 פּאָליציי־קאָמיסאַריאַטען.

צו דער קאָמיסיע מוז מען צושטעלען אַ פּאַס אָדער אַ דאָקומענט מיט אַ פאָטאָגראַפיע.

אפטייקען

היינטיגע נאַכט־דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: ש. יאַנקעלעוויטש (אַלטער מאַרק 9), ל. שטעקעל (לימאַנאָווסקיעגאָ 37), ב. גלוכאָווסקי (נאַרוטאָוויטשאַ 6), ס. האַמבורג (גלובנע 50), ל. פּאַוולאָווסקי (פּעטריק. 307), א. פּיאָטראָווסקי (פּאָמאָרסקאַ 91).

דער נעכטיגער „אנטי־מלחמה־טאג" אין לאדז

(2) דער נעכטיגער „אַנטי־מלחמה־טאָג" אין לאָדז איז אַדורך אין אַלגעמיין פולשטענדיג רוהיג.

בלויז אויף די פאָרשטעט ובפרט אויף כאָיני און קאָזשיני זענען פונאַנדערגעוואָרפען געוואָרען קאָמוניסטישע פּראָקלאַמאַציעס, און א רייהע פערזאָנען זענען פערהאַלטען געוואָרען דורך דער פּאָליציי.

באהן־הנחות פאר קורגעסט

(2) די היגע באַהן־דירעקציע האָט בעקומען א מיטטיילונג פון קאָמוניקאַציע־מיניסטער, וועגען ערטיילען באַהן־הנחות אויף דער צוריק־רייזע פאַר קור־געסט, וואָס זענען געווען אויף קוראַציע מינדעסטענס 10 טעג.

ביליגע רייזע קיין טשעכא־טשינעק

„וואַגאָן־לי־קוק" אָרדענט איין דעם שבת א ביליגע רייזע קיין טשעכאָטשינעק און צוריק. אָפּפאָהרען וועט מען שבת 4,37 נאָכמיטאָג און פון טשעכאָטשינעק זונטאָג 8 אָוונד, די גאַנצע רייזע וועט קאָסטען 8,90 זל. די פּלעצער וועלען זיין נומערירט.

בילעטען קען מען בעקומען אויסשליסליך אין דער אָפּטיילונג פון „וואַגאָן־לי־קוק" פּיעטריקאָווער 64.

6, 8 און 10 חדשים

פאַר'ן שלאָגען אַ קאָנטראָלער פון שטאָטישען שחט־הויז

(2) פאַר'ן שלאָגען דעם קאָנטראָלער פונ'ם שטאָטישען שחט־הויז, פראַנטישעק גורסקי, זענען נעכטען פערמשפט געוואָרען דורכ'ן היגען קרייז־געריכט: אברהם יצחק קאַרפּ – אויף 10 חדשים, יעקב פרושיצקי – אויף 8 חדשים און פייגע ניימאַן – אויף 6 חדשים טורמע.

Dr. HELLER

ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע

8 טראַאוגוטאַ 8, טעל. 179-89

נעמט אָן פון 8–11 און פון 4–8 אָוונט, זונטאָג פון 11–2 מיטאָג.

פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל.

אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פרייזן

סכנת נפשות...
(פון די ראבינאט בילדלעך)

„ער״ — 60 און „זי״ — 50.

אין די „זי״ נעכטען געקומען אין ראבינאט, אנגעטון אין א שייטעל, וואס האט פון עלטקייט שוין לאנג פערלוירען די עמאליגע קאליר, פון וועלכען עס האט ארויסגעקוקט א שטיק נאקעטער קאפ, ווי א שטיק פעלד נאכ'ן אפרוימען דאס קארן און בעלעגט אזא פזמון:

— בינ'ען, בין איך א וויסטע אלמנה, שוין 10 יאהר ווי מיין מאטעל (אין גן-עדן זאל ער מיר רוהען) איז געשטארבען, א וואוילער מענש געוועזען מיין מאטעל, מיך האט ער ליב געהאט ווי דאס לעבען — א ליכטיגען גן-עדן זאל ער דארט האבען.

— אין יא, וואס האב איך געוואלט זאגען, עס איז אפילו א וויסטע חרפה צו דערצעהלען אזעלכעס פאר'ן הייליגען ראבינאט — נאר וואס בין איך שולדיג.

— אין יא, האב איך מיך דעם פסח פאר־קוקט אויף יצחק אייזיק'ן, דעם קצב, ער אין מיר אויך, און פון קוקניש האט ביי מיר גענומען טיאכקען אונטער'ן הארץ, ביי איהם אויך דאס זעלבע (ער וואט עס מיר געזאגט). און שפעטער האבען מיר זיך אפגעשמועסט, צו וואס דארף ביי אונז אזוי טיאכקען, א מעהר קענען מיר דאךביידע חתונה האבען.

— וואלט אלץ גוט געווען, ווען ער האט נישט קיין קינדער פון ערשטען ווייב, זענען עס נישט קיין קינדער, נאר רוצחים זענען עס, זיי לאזען נישט איהם חתונה האבען, זיי זאגען, אז ס'גאל יוד קען שוין זיצען זאגען תהילים און לערנען א פרק משניות, — אזוי זאגען זיי.

— ווייס איך דאך אבער, אז דאס חיות געהט איהם אויס נאך מיר, און מיר נאך איהם אויך, גיט א ריהר אן הייליגער ראבינאט (ווייזט מיט'ן פינגער אויפ'ן ארט פון הארץ) ווי עס טיאכקעט, אזוי טיאכקעט עס די גאנצע צייט, זייט איך האב איהם דאס ערשטע מאל געזעהן.

— בינען, בין איך טאקי געקומען בעטען דעם הייליגען ראבינאט, ער זאל זעהן ארויסצורו־פען די [illegible]היצלעס, מיינע'ס קינדער מיין איך, און זאלען זיי צו שווערען אין שוהל ביי שווארצע ליכט, אז זיי וועלען לאזען זייער טאטען חתונה האבען.

— האט'ס רחמנות הייליגער ראבינאט, איך פיהל, אז לענגער וועלען מיר נישט קענען אויס האלטען, עס איז ממש סכנות נפשות, האט'ס רחמנות!...

די רבנים האבען באין בורירה געמוזט צו־זאגען דער „זי״ ארויסצורופען די קינדער אויף א דין-תורה.

די הילפס-אקציע פאר די קרבנות פון דער פערפלייצונג

די אקציע פאר די געליטענע פון דער פערפלייצונג האלט זיך אין איין פערגרעסערן, אין נעמט ארום אלע קרייזען פון דער היגער גע־זעלשאפט, וועלכע רופען זיך ווארים אפ אין שפענדען פון דער פערפלייצונג.

היינט קומט פאר אויפ'ן ספארט-פלאץ אין ווידזעוו א פוטבאל-מעטש פון די קלובען: „טוריס־טען״ — „זיעדנאטשעני״. די גאנצע הכנסה איז בא־שטימט לטובת די געליטענע פון דער פערפלייצונג.

ווייטערע שפענדען זענען איינגעפלאסען פון פאלגענדע פירמעס:

קאלנער-פעראיין — 229,95 זל., יעגער־פעראיין — 20 זל., ד״ר באליס — 20 זל., פער־וואלטונג און אנגעשטעלטע פון דער קרעדיט־געזעלשאפט — 624,76 זל., קלוב פון 1876 — 300 זל., פארבערייי פון פירמע פאוועל שולץ — 49,68 זל., פירמע בידערמאן 500 זל., ברידער איגנאטאוויטש — 250 זל., ארבייטער פון דער „עקצ. געז.״ גליקסמאן — 50 זל., ארבייטער פון דער פירמע „מייזעל און שותפים״ — 9,12 זל., ארבייטער פון דער פירמע „בראון און הארוויץ״ — 100 זל., רוזע מאזור — 20 זל., אנגעשטעלטע פון דער עקצ. געז.״ אייגער — 236,66 זל., פירמע קראוזע און וואגנער — 25 זל., ד״ר ראזעוויטש — 25 זל., אנגעשטעלטע פון פערזיכערונגס-געזעלשאפט „וועסטא״ — 35,35 זל., אנגעשטעלטע פון דער פירמע קאטקאווסקי — 167,90 זל., אנגעשטעלטע פון דער פירמע מאניטוס — 38 זל., אנטאניע מיענטקעוויטש — 20 זל., מרדכי ראגאזשינסקי — 5 זל., מיעטשיסלאוו ושעזשניצקי — 2 זל., כמיע־לאווסקי — 2 זל., מאיר לעווענבערג — 20 זל., אנגעשטעלטע און ארבייטער פון וועבערייי „יוליוש וויטקינד — 26 זל., פערסאנאל פון דער פירמע „טשענסטאכאוויען״ — 1.66 זל.

צוזאמען — 2944,91 זל.

ווייטער זענען איינגעפלאסען סחורות פון פאלגענדע פירמעס:

„עקצ. געז. גאמפע און אלברעכט״ — 66 שטיק בארכאן, צוזאמען — 2,294 מעטער. „עקצ. געז.״ בירערמאן — 40 שטיק לייווענד, צוזאמען — 1,749 מעטער. „עקצ. געז.״ אייזענברון — 52 שטיק בעטצייג, צוזאמען — 1,518 מעטער.

רעפרעזענטאנץ-טעאטער „ראזמאיטאשטשי״ ציגעל-גאס 27 טעלעפאן 112-25
דירעקציע: דור צעלמייסטער.

גאסטשפילען פון דעם גרעסטען אמעריקאנער סטאר, דער שטאלץ פון דער אפערעטע, דעם ראמאנטישען ליבהאבער און זינגער

מיכאל מיכאלעסקא

היינט, דאנערשטאג, 9.30 אווענד
נור 1 גרויסע הנחה- און פאלקס-פארשטעלונג
איינהייטליכע רעוועלאציע-פרייזען
אלע בילעטען איז פארטער נור 1 זל.

„דעם טאטענס ניגון״
מיט מיכאל מיכאלעסקא אין דער הויפט-ראלע.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער.

יודישער יונגערמאן א — מארפיניסט

(2) דוד שלאמאוויטש (קאמיענא 12) איז א ליידענשאפטליכער מארפיניסט, ער קלייבט נישט אויס אין די מיטלען, אבי צו קריגען רעכט נאר־קאטיק.

עהערנעכטען ביינאכט, פאר'ן אנהויב פון די לופט-אטאקעס, איז שלאמאוויטש ארײן אין דער אפטייק אויף שרודמיעסקא, און פערלאנגט מ'זאל איהם פערקויפען „מאכל״ זיינס. פערשטעהט זיך, אז ער האט אין דער אפטייק עס נישט בעקומען.

ארויסגעהענדיג א שטארק דענערווירטער, איז ער געפאלען אין חלשות.

די אנקומענדע גיכע הילף האט איהם נאכ'ן אבמינטערן אפגעפיהרט א היים.

א גרוס פון בעקאנטען לאדזער יודישען קונסט-מאלער אדאלף בערמאן

דער בעקאנטער לאדזער יודישער קונסט־מאלער אדאלף בערמאן ווילט זייט 2 יאהר אויף א שטודיום-רייזע אין מאראקא, וואו ער האט אין משך פון דער דאזיגער צייט געשאפען עטליכע הונדערט בילדער.

לעצטענס האט אדאלף בערמאן אויסגעשטעלט זיינע ווערק אין מאראקיעזש און איז פון דער פראנצויזישער קריטיק ענטוזיאסטיש אויפגענומען געווארען. די פראמינענטסטע קונסט-קריטיקער בעטאנען, אז אין זיינע נייע שאפונגען האט בערמאן דערגרייכט א גרויסע מדרגה.

ווי מיר ווערען געוואויר קומט קירצליך אדאלף בערמאן אין זיין היים-שטאט, לאדז, וואו ער וועט אויסשטעלען זיינע נייעסטע בילדער.

גלייכשטעלונג!

אין צוזאמענהאנג מיט דער נאטיץ אין „נייעס פאלקסבלאט״ פון דינסטאג, דעם 31 יולי 1934 איבער די ווירטסלייט פון פיעטריקאווער 58 וועגען דער אונערהערטער עקסמיסיע פון דעם מורה הוראה ר׳ פישעל ראבינאוויטש, ווי עס ווערט געשילדערט די אונערהערטע עוולה, וועל־כע די ווירטסלייט האבען איהם פעראורזאכט, ער־קלערען מיר למען האמת פאלגענדעס:

1) ס'איז אמת, דאס דער מ״ה ר׳ פישל איז א לאקאטאר פון פיעטריקאווער 58, אבער נישט אמת איז, אז ער בעוואוינט נאר 2 שטובען מיט א קיך, ווערענד ער בעוואוינט 3 שטובען מיט א קיך.

2) ס'איז אמת, דאס דער פרייז פון דער דירה איז 300 זל. א קווארטאל, אבער נישט אמת איז, דאס ער איז שולדיג געבליבען מיטהע בלויז א פאר הונדערט זלאטעס, נאר אמת איז אז ער איז שולדיג 1972 זלאטעס דירה-געלד.

3) נישט אמת איז, אז מיר האבען נישט געוואלט געהען צו א דין-תורה, נאר אמת איז, דאס מיר זענען געווען מיטן מ״ה ר׳ פישעל ביי א דין-תורה ביים ראבינאט און דער פסק-דין איז געווען, אז די זאלצגלע סומע דירה-געלד זאל דערווייל אוועקגעשטעלט ווערען און ער זאל צאהלען 15 זלאטעס א וואך, ביז כי ירחים, דאס הייסט פאסט די העלפט פון דעם ריכטיגען דירה־געלד, דאך האבען מיר אויף זיך דעם שווערען פסק-דין גענומען און מקיים געווען, אבער מ״ה ר׳ פישעל האט די 15 זל. וועכענטליך נישט פינקטליך געצאהלט און ענדליך גענצליך אפגע־שטעלט, דאס הייסט, אז שוין א צייט פון 5 מא־נאטען ווי ער האט קיין 15 גראשען נישט געגע־בען. מיר האבען איהם לעצטענס אויפגעפאדערט צום ראבינאט, פארוואס ער איז דעם פסק-דין נישט מקיים, ער איז אבער צום ראבינאט נישט געקומען, וועלכעס דער ראבינאט ווייס דאס גאנץ גוט.

4) נישט אמת איז, אז מיר האבען איהם (דאס ווייב מיט די קינדער זענען בכלל נישטא אין לאדז), אויף דער גאס ארויסגעווארפען, בעת זיי זענען אויף זומער-וואוינונג. מיר האבען איהם א שטוב מיט א קיך געגעבען און גלייך די זאכען פון זיין וואוינונג אין דער שטוב מיט דער קיך איבערטראגען אויף דעם זעלבען הויף.

(*) מיט אכטונג די יורשים פריינד.

אקציע אויף אפצוקויפען דעם עראפלאן פון די ברידער אדאמאוויטש

דער לאדזער קאמיטעט אויף אפצוקויפען דעם עראפלאן פון די העלדישע פליהער, ברידער אדאמאוויטש, ווענדעט זיך צו אלע ווירטשאפט־ליכע און געזעלשאפטליכע ארגאניזאציעס, אויך צו דער גאנצער היגער בעפעלקערונג, ארייננצושיקען שפענדען אויף די קאנטע פון פ.ק.א. נומ. 140,364 פון לאדזער קרייז-קאמיטעט פון „לאפ״, עווענטועל צו די רעדאקציעס פון די היגע טעגליכע צייטונגען.

פערמשפט א טעאטער-דירעקטאר
פאר'ן בעשווינדלען דעם פעראיין פון די טעאטער-מחברים

(2) דער געוועז. לייטער פון רעווי-טעאטער „גאנג״ (אין גערטענדעל אויף שרודמיעסקא 17) דער 42-יעהריגער ראמאן זיגאדלעוויטש איז פאר'ן בעשווינדלען דעם „זאיקס״ (אויטארען-פערבאנד) אויף א נ'ערך 1,000 זלאטעס אויטארען-טאנטיעמע פער'משפט געווארען אויף א חודש ארעסט.

וועגען ערלעדיגען קבורה-פארמאליטעטען
(אויפרוף)

אום צו ערמעגליכען צו ערלעדיגען קבורה־פארמאליטעטען לויט די נייע פארשריפטען, מוז איטליכער ביי וועלכען עס טרעפט זיך א טויט-פאל רח״ל: גלייך אויסמעלדען דעם פערשטארבענעם פון הויז-בוך — און מיט דעם אויסמעלדונגס אפ־צייכנונג אין הויז-בוך, פאס און טויט-שיין פון דאק־טאר, גלייך ווענדען זיך אין אויסמעלדונגס-אמט פון זיין קאמיסאריאט — 1, 2 און 3 קאמיסאריאט דארף אויסמעלדען לאגעווניצקא 30, 4, 5 און 6 אויף די גדאנסקא 29, 7, 8 אויף נאווראט 93, 12, 13 און 14 אויף די וואלטשאנסקא 251. נאר דעם ערשט ווענדען זיך אין די יודישע גמינע. דורכן נישט צו פאסען זיך פינקטליך צו די פאר־שריפטען, קאן דער מת נישט קומען לקבורה דעם זעלבען טאג.

דינה האלפערן און סעם בראנעצקי אין „פילהארמאניע״

די בעקאנטע ליבלינגע פון לאדזער טעאטער עולם דינה האלפערן און סעם בראנעצקי זענען אנגאזשירט געווארען דורך דער דירעקציע פון יודישען טעאטער פילהארמאניע אויף 10 גאסט־שפילען.

דער ערשטער גאסטשפיל קומט פאר פרייטאג דעם 3 אויגוסט, ס'ווערט געשפילט צום ערשטען מאל אין לאדז „וואו איז ערליכקייט?״ אין 3 אק־טען פון ה. בראנטעס.

Dr. REICHER
פאלודביאווא 28, טעל. 201-93
ספעציאליסט
פאר מענער-שוואכע-בעהאנדלונג,
עפעקטיווע בעראטונגען און פסיכא-אנאליזען
נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—8 אווענד.

די שלעכטע וועטערס האבען געשטערט דעם האנדעל

(אג) הגם די היגע פראדוצענטען האבען ער־ווארט, אז דער סוף פון חודש יולי וועט זיך אויס־צייכענען מיט אויפלעבונג אויפן מארק פון באנ־וועלנע סחורות, האט זיך אבער ארויסגעוויזען, אז נישט נאר די נאכפראגע האט זיך נישט פערגרע־סערט, נאר להיפוך זי האט זיך נאך פערקלענערט. די פאראינטערעסירטע קרייזען ערקלערען דאס מיט די אונאויפהערליכע רעגענס פון די לעצטע וואכען, אפילו אין דעטייל האנדעל האט זיך די בעוועגונג צוליב די כסדרדיגע רעגענס שטארק פערקלענערט אויף די זומער-סחורות, אויף ווינטער-סחורות איז נאך בכלל צו פריה, בעזונדערס דעזאריענטירט ענען די סוחרים פון גאליציען.

גאליציען איז ווי בעוואוסט אנ'ערענסטערע אפנעהמערין פון לאדזער סחורות. צוליב דער פערפלייצונג ווייסען נאך נישט די דארטיגע סוחרים, וואס פאר א סחורות עס וועלען נויטיג זיין און אין וואס פאר א סכומים. זיי האלטען זיך דעריבער איינגאנצען אפ פון מאכען בעשטעלונגען, ביז די לאגע וועט נישט קלאהר ווערען.

עס איז צו ערווארטען, אז אין שייכות מיט דער ענדערונג פון וועטער, אויב די ווארימע און שיינע וועטערען זאלען ווייטער אנהאלטען, וועלען קומען קיין לאדז א סך פראווינצער סוחרים, ווייל זיי האבען נישט אויף לאנגער קיין זאפאסען און זיי וועלען מוזען מאכען איינקויפען.

ראדיא-פראגראם

דאנערשטאג. ד. 2-טען אויגוסט 1934

6,30 געזאנג. 6,35 גראמאפאן, 6,38 גימ־נאסטיק, 6,53 גראמאפאן, 7,05 פריהמארגען-צייטונג, 7,10 גראמאפאן, 7,20 הויז-ווירטשאפט. 7,25 פערשידענעס, 7,35 טאג-פראגראם. 11,57 צייט-סיגנאל, 12,03 וועטער, 12.05 פרעסע, 12,10 קאנצערט, 1 מיטאג-צייטונג, 1,05 פאר קינדער, 1,20 גראמאפאן, 2 עקספארט ידיעות, 2,05 האנ־דעלס-קאמוניקאט, 4 מוזיקאלישע רעפארטאזש, 5 גראמאפאן, 5,15 רעטעניישען, 6 שמועס, 6,15 דימשפיל, 7 פערשידענעס, 7,10 פראגראם אויף מארגען, 7,15 לייכטע מוזיק. 7,50 ספארט, 8 טעאטער רעפערטואר. 8,12 לייכטע מוזיק, 8,50 אווענד צייטונג, 9,02 גראמאפאן, 9,12 קאנצערט 10 רעפארטאזש, 10,15 טאנץ מוזיק, 11 וועטער.

* * *

פון אויסלאנד

8 אפערע פון ענגלאנד, 8,30 אפערע פון שטראסבורג, 8,45 אפערע פון מיילאנד, 8,45 מאנדאלינען מוזיק פון רוים.

DR.
L. Czarnożył
האט זיך איבערגעציגען אויף
62 פיעטריקאווער 62
און ארדינירט איצט אין טשעכאטשינעס
ווילע קאשטשושקא

DR. MED.
H. Różaner
הויט, ווענערישע און מענער-שוואכע קראנקהייטען
NARUTOWICZA 9, tel. 128-98.
עמפפאנגט פון 8—10 און פון 5—8 אוו.

פולער טעקסט פון אורטייל אין סטאַווסקי-פּראָצעס

(פאָרטזעצונג)

ירושלים, (יט"אַ) איבערגעהענדיג צום אַנאַליז פון גבית-עדות פון משה ווייזער, האָט דער פּאָרזיצער פון געריכט סער מעקדאָנאַל ערקלערט:

„דאָס פערברעכען איז פאָרגעקומען דעם 16 יוני. אין דער זעלבער נאַכט האָט ווייזער איבערגעגעבען אַ מיטטיילונג דעם אויספאָרשונגס-אָפיציר פון דער תל-אביב'ער פּאָליציי ה' ספּעקטאָר. דעם 3 יולי האָט ער איבערגעגעבען ערקלערונגען פאַר דעם וויצע-סופּעראינטענדענט פון דער פּאָליציי אין תל-אביב ה' שיטריט. איך וואָלט געוואָלט וויסען די סיבה, פאַרוואָס די דאָזיגע ביידע ערקלערונגען, הגם זיי זענען ענטהאַלטען אין דעם פּעריהער פאַר דעם אויספאָרשונגס-ריכטער, זענען נישט אויסגערעכענט געוואָרען דורך דער פערטיידיגונג און זענען פאָרגעלעזען געוואָרען פאַר דעם קריין=געריכט. בעזונדערס ווען מען נעמט אין אַכט, די אונצעהליגע ערקלערונגען פון אַנדערע עדות זענען יאָ פאָרגעלעזען געוואָרען פאַרן געריכט. דערוויסענדיג זיך אָבער וועגען זייער עקזיסטענץ פון ווייזערס ערקלערונגען פאַרן קריין=געריכט, האָבען מיר אויפן סמך פון די פּאָלמאַכטען, וועלכע עס ערטיילט אונז דער אַרטיקל 68 (א) פון פּראָצעדור-געזעץ פון יאָהר 1924, אויסגעפאָדערט אָפּשריפטען פון די 2 דערמאָנטע ערקלערונגען פון עדות ווייזער.

אין דער ערשטער ערקלערונג רעדט ווייזער בלויז וועגען דעם אינטרוז און צום סוף פון דער ערקלערונג האָט ער, ענטפערענדיג אויף דער פראַגע פון אַ פּאָליציי-אָפיציר געזאָגט: „איך האָב געזעהען אַ מענשען, וועלכער איז פערבייגעגאַנגען זעהר נאָהענט פון מיר אַנ'ערך 2 מינוט פאַר דער געשעהעניש. ער איז געווען אַ הויכער. איך מיין דאָס ער האָט געטראָגען אַ טונקעלע בלוזע. ער איז געווען מיט אַ נישט-בעדעקטען קאָפּ און האָט געטראָגען אַ שלייף“. אין דער ערקלערונג האָט ער געזאָגט: „איך האָב נישט געקאָנט זעהן דאָס פּנים פון דעם מאַן, וועלכער איז פערבייגעגאַנגען“ און האָט צוגעגעבען: „נאָך דעם שאָס האָב איך נישט געזעהען קיין שום מענש, וואָס זאָל לויפען אין אַ וועלכער עס איז ריכטונג“. זיין שילדערונג פון דער שיסעריי לויטעט: „איך דערמאָן זיך, דאָס גלייך נאָך דעם שאָס האָב איך געזעהן אַ ליכט גלייך ווי פון אַ קליין לעמפּעל“.

אין זיין צווייטער ערקלערונג פון 3 יולי האָט ווייזער געזאָגט: „איך האָב צוערשט געזעהען ווי עס האָט אַ לייכט געטון אַ קליין לעמפּעל און איז גלייך נאָכדעם פערלאָשען געוואָרען. אין קורצען נאָכדעם האָב איך דערהערט דעם שאָס“. אין דער דאָזיגער ערקלערונג זאָגט ער ווייטער, אַז ער האָט געזעהען, ווי אימיצער איז אַרויפגעלאָפען 40 מעטער אויף דעם בערגעל מיט גרויס שוועריגקייט און וועגען דעם אינטרוז האָט ער געזאָגט: „איך האָב איהם נישט געקענט דערקענען, ווייל איך האָב נישט געזעהען זיין געזיכט. איך בין נישט זיכער, צי וואָלט איך געקענט דערקענען זיין פיגור פון הינטען“. פאַר דעם אויספאָרשונגס=ריכטער האָט ווייזער ערקלערט, אַז דער אינטרוז האָט געטראָגען אַ קראַגען מיט אַ שלייף אין 3 אָדער 4 מינוט נאָכדעם, ווי ער איז פערבייגעגאַנגען, האָט ער געזעהען ווי עס האָט אַ לייכט געטון אַ קליין לעמפּעל און האָט דערהערט דעם שאָס. ער האָט אויך געזאָגט, דאָס ער האָט געזעהען די פיגור פון דער פּערזאָן, וואָס איז אַרויפגעלאָפען אויפן בערגעל צום בית=עלמין.

ענדליך האָט ווייזער ערקלערט פאַר'ן קריין-געריכט, אַז אומגעפעהר 15 מינוט נאָך 10 אין אָווענד איז ער געלעגען אין זאַמד נעבען אַ מיידעל, וועלכע איז ענטלאָפען געוואָרען אויף דעם אָרט ביי דעם מוזולמענישען בית-עלמין. דאָן האָט זיך צו איהר דערנעהנטערט פון דרום-זייט אַ הויכער מאַן, מיט אַנ'ענטבלויזטען קאָפּ, אין אַ טונקעלען אַנצוג, קראַגען מיט אַ שלייף, וואָס האָט זיך אָפּגעשטעלט נעבען איהם און געקוקט אויף איהם 1 אָדער 2 מינוט און איז אַוועק ווייטער אין צפון-ריכטונג. מיט אַנ'ערך 4 מינוט שפּעטער האָט ער געזעהען דאָס ליכט פון עלעקטרישען לעמפּעל, ער ד'האָט דערהערט דעם שאָס און דאָס געשריי פון אַ פרוי אין אַ פּאָר מינוט אַרום, און ער איז צוגעלאָפען דאָרט, וואו עס איז געלעגען דער פערוואונדעטער.

די פערטיידיגונג האָט געלעגט אַכט דערויף, אַז דער צייט-אָפּשניט פון די פּאָר מינוט, וועלכע זענען פאַריבער לויט ווייזער'ס ווערטער, צווישען דעם מאָמענט ווען דער אינטרוז איז פערבייגעגאַנגען און דעם שאָס, שטימען נישט מיט דעם פּרט פון פרוי אַרלאָזאָראָוו'ס ערקלערונגען, ווי איז זיי נאָכגעגאַנגען, ווען זי האָט צוזאַמען מיט איהר מאַן שפּאַצירט ביים ים-ברעג. פאַר מיר איז דער דאָזיגער פּרט נישט אַזוי וויכטיג, ווייל מען קאָן נישט אַזוי פעסטשטעלען אויף דער אָפּשאַצונג פון אַ צייט-אָפּשניט פון אַ פּערזאָן פון דעם טיפּ.

איך וויל אָבער בעטאָנען, אַז אין ווייזערס ערשטער ערקלערונג ווערט נישט דערמאָנט, אַז די פערבייגעהענד'ע פּערזאָן זאָל זיך האָבען אָפּגעשטעלט און געקוקט אויף איהם, ווייזער האָט צוויי מאָל בענוצט בלויז די ווערטער „פערבייגעגאַנגען“. ווען מען זאָל אפילו נישט אַקצעפּטירען די דאָזיגע אינטערפּרעטאַציע פון ווייזערס ערשטער ערקלערונג און מען זאָל אָננעהמען, אַז די פּערזאָן האָט זיך אָפּגעשטעלט און געקוקט אויף ווייזערן, וואָס זאָל מען טראַכטען וועגען ווייזערס אונפעהיגקייט צו געדענקען דאָס געזיכט פון דער פּערזאָן. איך וועל זיך אויך נישט אָפּשטעלען אויף די כתיבות אין ווייזערס ערקלערונגען בנוגע דער פראַגע, צי ער האָט געזעהען דאָס ליכט פון לעמפּעל פאַר אָדער נאָך דעם שאָס, און צי ער האָט יאָ געזעהן אָדער נישט געזעהן, ווי אימיצער ענטלויפט אין דער ריכטונג פון בית-עלמין.

די מיטטיילונג פון פּאָליציי-אָפיציר סטעפאַרד וועגען דער אידענטיפיצירונג=סצענע פון 8-טען יולי, מעהר ווי 3 וואָכען נאָך דעם מאָרד, ווען ווייזער האָט דערקענט סטאַווסקי'ן. ער איז פון דעמזעלבען קערפּער-בוי און הויך ווי די פּערזאָן וועגען וועלכער איך האָב מיטגעטיילט.

סטאַווסקי איז ווירקליך אַ הויכער פעסט=געבויטער יונגערמאַן, נעמענדיג אָבער אין אכט די דיפערענצען און די ערקלערונגען פון דעם עדות, נאָך אַ פּעריאָד פון 3 וואָכען פון ווארפען אַ בליק אויף אַ מענשען ביים נאַכט-שיין און, אויב די ערשטע ערקלערונג איז ריכטיג, אויף אַ פערביי=געהענדען מענשען קען איך נישט בעטראַכטען די דאָזיגע אידענטיפיצירונג, וואָס בעציהט זיך בלויז אויף דעם קערפּערבוי, פאַר אַ גענוגענדע בעפעסטיגונג פון פרוי אַרלאָזאָראָוו'ס ערקלערונגען.

נעמענדיג אין אַכט דאָס אויבען-געזאָגטע איז שוין איבעריג זיך אָפּצושטעלען אויף די איבעריגע מאָטיווען פון דער אַפּעלאַציע. איך וויל אָבער צוגעבען, אַז די פערטיידיגונג האָט זיך בענוצט מיט אַ ריי בעשולדיגונגען און אינסינואַציעס בנוגע דעם, ווי אַזוי די פּאָליציי האָט געפיהרט די אויספאָרשונג. דער פּאָליציי זענען אימפּוטירט געוואָרען נישט געהעריגע און פּאַרטיי אישע האַנדלונגען ווי אויך אַנ'אונערלויבטע פערשטענדיגונג צווישען דער פּאָליציי און אַ יודישער פּאָליטישער פּאַרטיי, צו וועלכער עס האָט געהערט דער ערמאָרדעטער מיט פיינדליכע כוונות לגבי דעם בעשולדיגטען, וועלכער געהערט צו אַ גענגערישער פּאַרטיי.

דער הויפּט-פּראָקוראָר האָט צום סוף פון זיין רעדע געוואָלט בעריהרען דעם דאָזיגען ענין, איך האָב אָבער ערקלערט, אַז איך וויל וועגען דעם נישט הערען. איך האַלט, אַז די פיהרונג פון דער אויספאָרשונג דורך דער פּאָליציי אין דעם פּראָצעס פאָדערט נישט קיין שום פערענטפערונג פון איהר זייט, הגם עס מוזען בעגאַנגען ווערען פעהלערען דורך דער פּאָליציי און זיי זענען טאַקע בעגאַנגען געוואָרען אין אַ פּראָצעס פון אַזאַ פערנעהם.

מיר האָבען פיל געהערט אין דעם פּראָצעס וועגען דעם בלומרשטען מודה זיין זיך דורך אַבדול מעדזשיד, וואָס איז שפּעטער צוריקגעצויגען געוואָרען און זאָל ווידער איבערגעחזר'ט ווערען. דאָס קריין=געריכט האָט פערהערט דעם עדות און האָט איהם געוויס נישט געגלויבט, ווייל דאָס געריכט האָט נישט פערווענדעט זיינע ערקלערונגען אַלס בעקרעפטיגונג פון פרוי אַלאָזאָראָוו'ס גבית עדות, כדי צו פערמשפּט'ען ראָזענבלאַט'ן. די גאַנצע ראָל פון אַבדול מעדזשיד אין דעם פּראָצעס ערוועקט ביי מיר אַנ'ערנסטען חשד פון אַ פערשווערונג כדי אויסצומיידען די פאָלגען פון דער גערעכטיגקייט דורך בעוועגען אַבדול מעדזשיד'ן אָפּצוגעבען אַ פאַלשע שבועה אין די אינטערעסען פון דער פערטיידיגונג.

אַזוי ווי איך האָב איינגעפונען, אַז עס זענען נישטאָ קיין קאָנקרעטע בעווייזען, וועלכע זאָלען בעפעסטיגען די ערקלערונגען פון דעם איינציגען עדות פרוי אַרלאָזאָראָוו האָב איך געמאַכט דערפון דעם אויספיהר, אַז דער אורטייל פון קריין-געריכט מוז אַנולירט ווערען, דער משפּט ווערט בטל און דער אַפּעלירענדער ווערט בעפרייט פון יעדער בעשולדיגונג.

נאָכדעם, ווי דער געריכטס=פּאָרזיצער סער מייקעל מעקדאָנאַל האָט פאָרגעלעזען זיין אורטייל-ערקלערונג, האָט גענומען דאָס וואָרט דער ערשטער געריכטס-בייזיצער בעקער.

ריכטער בעקער בעדויערט צום אָנהויב, וואָס אין אַ פּראָצעס פון אַזאַ פערנעהם האָט די אויספאָרשונג נישט אַרויסגעבראַכט קיין מעהר אויספיהרליכע פּרטים וועגען מאָרד.

דער ריכטער שטעלט פעסט, אַז ער גלויבט נישט קיין איין מאָמענט, אַז דער מאָרד זאָל האָבען אויסגעפיהרט געוואָרען אויף סעקסועלען באָדען, ווי דאָס האָט סוגערירט די פערטיידיגונג.

דער הויפּט-עדות נעגען בעשולדיגטען, זאָגט דער ריכטער, די פרוי אַרלאָזאָראָוו, האָט געגעבען אַ ריכטיגע בעשרייבונג פון מערדער, און די דאָזיגע בעשרייבונג האָט געשטימט מיט'ן אויסזעהען פון בעשולדיגטען. דער ריכטער איז נישט מסכים מיט דער פערטיידיגונג, אַז די ערשטע בעשרייבונג פון

(הייטער זעה 7-טע זייט)

Dr. med.
L. Berman
צעגעלביאַנאַ 15, טעל. 149-07
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און געשלעכטס-קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע-בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג.
עלעקטראַנאַליזען.
נעמט אָן פון 8—11 און 4—8 אָוו. זונטאָג פון 9—1 בייטאָג
פאַר אונבעמיטעלטע — לעסשניצע-פּרייזען.

Dr.
Wołkowyski
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל-גאַס 11, טעל. 238-02
נעהמט אָן אין הויט- און ווענערישע
קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע
נעמט אָהן פון 8—12 בייטאָג, 4-6 און פון 7-8.

DR. H. LUBICZ
DED.
פאַר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראַנק.
צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
טאָמפּ/זונגס-שעה'ן 8—10, 12—2, און 5—8 אָוועגד
און יו"ט 9—1. פאַר דאַמען בעזונדערער וואַרטע-זאַל

Dr. med.
B. Robinzon
פּיעטריקאָווער 10, טעל. 131-86
נעהמט אָן פון 2.30 ביז 3.30 נאָכמיטאָג און ביז 10 פריה אין פּאַדעמביע — Willa Miller

דאָס לעבען פון קאַרליקעס

פון נ. גרינבלאַט

6)

די פּרויען־קאַרליקעס זענען אָבער נישט אַזוי לייכט צו געווינען, ווי די מענער קליינוואַרג, ווי ביי דערוואַקסענע. אַזוי אויך צווישען די קאַרליקעס איז די פרוי ערנסטער און איינגעהאַלטענער אויף איהרע פּלייצעס רוהט דער יאָך פון דער געשלעכטליכער מאַהל פון דער וועלט פון קאַרליקעס.

אַ סך פון די קליינע פרויען פערבלייבען יונגפרויען דאָס גאַנצע לעבען, אויס מורא פאַר דער געפאַהר צו ווערען אַ מוטער. אָבער אפילו אַז די פרויען האַלטען זיך גאָר נישט אָפּ פון פלירטען און האָבען ליבע־אַפערעס.

עסטעל באַללינגי איז אַ קאַרליקעל, וואָס שטאַמט פון איטאַליען. זי איז קליין, אָבער זי פערמאָגט אַ זעהר שעהן – פאַרמירטען קערפּער. זי האָט געדיכטע טונקעלע האָר, וואָס פאַלען אין כוואַליעס אויף איהרע אַקסלען. זי האָט שעהנע אויגען און אַ מאַטאָווען קאָליר הויט. דערצו איז זי אַנ'אויסגעצייכענטע פּיאַניסטין און קאָן גוט טאַנצען.

עסטעל איז אַ גרויסע פלירט. מיט אַ וועלכען מאַן זי זאָל זיך נישט טרעפען הויבט זי אָן מיט איהם צו קאָקעטירען און שטעלט אויף איהם אַן איהרע טיף – בלויע אויגען מיט איהר אייגען – אַרטיגען שמייכעל. עסטעל האָט אַ סך געליבטע אָבער איהרע ליבעס זענען „לייכטע“, זיי געהען נישט ווייטער ווי אַ פלירט.

אַנ'אַנדער אַקטריסע – קאַרליקעל איז דוקא אַ פּערזענליכקייט. איהר האַלז שטאַרצט אַרויס, איהר קערפּער איז משונה – קיילעכדיג, איהרע היפטען שטרעקען אַרויס גאָר נישט אין פּראָפּאָרציע צו איהר קערפּער, איהר הויט זעהט אויס ווי זי וואָלט געווען אויסגעשמירט מיט בלאָטע, און דערצו האָט זי נאָך קאָסאָקע אויגען. און דאָך פערשטעהט זי ווי געפעלען צו ווערען מענער,

זי האָט דוקא אַ סך מענער – פריינד אַז זי איז אַוועקגעפאָהרען פון ניו־יאָרק נאָך אַ וואַרעוויל־טור האָט זי מיטגענומען מיט זיך דריי גרויסע קאַסטענס אָנגעפּאַקט מיט פּוטערלעך די טייערסטע קליידער, האַנד – געשאַנקטע שיך און צירונג. דאָס זענען אַלץ געווען מתנות, וואָס זייערע מענער־פריינד האָבען איהר געגעבען. „אַלע גיבען מיר עפּעס“, פלעגט זי זאָגען. די אָרימע מענער גיבען מיר קליינע פּרעזענטען, די רייכע גיבען מיר טייערע פּרעזענטען“.

איין פריינד האָט זי געהאַט, וואָס איז געווען זעהר אַ רייכער מאַן פון ניו־יאָרק. ער האָט בעצאָהלט פאַר איהר אַ רייזע קיין אייראָפּע איינמאָל האָט ער איהר טעלעפאָנירט אַזש פון קאַליפאָרניע קיין ניו־יאָרק און געטראָפען פּונקט ווי זי איז געזעסען אין שויס פון אַ קאָנקורענט – אַ שעף פון אַ האָטעל.

און דאָך זענען פאַראַן פרויען – קאַרליקעס וואָס נעמען זייערע ליבעס זעהר ערנסט. אייבע אַזאַ איז געווען עמיליע דאָרבען, אַ דייטשקע מיט אַנ'ערנסטען אַלט־מאָדישען בליק אויפ'ן לעבען.

זי איז געווען אויף אַ טור אין אייראָפּע צוזאַמען מיט אַ צאָל אַנדערע קאַרליקעס. מיט זיי איז מיטגעפאָהרען אַ פּרעסע – אַגענט. ער האָט זיך בעפריינדעט מיט עמיליע'ן און זי איז איהם געפעלען געוואָרען. פלעגט ער מיט איהר אַרויס־געהן שפּאַצירען און אַמאָל איהר איינלאַדען צו עסען מיט איהם. ער איז געווען צוויי פוס העכער פון איהר; פונדעסטוועגען איז זי געווען ביי זיך זיכער אַז ער האָט זי ליב און זי האָט דערוואַרט, אַז ער זאָל איהר מאַכען אַ היראַט – פאָרשלאַג.

ווען זיי זענען אָנגעקומען קיין בערלין, האָט עמיליע געדאַרפט האָבען געבורטסטאָג. דער פּרעסע – אַגענט האָט שוין דעמאָלט געוואוסט, אַז עמיליע איז פערליבט אין איהם, האָט ער דאָס דערצעהלט איהרע פריינד, און אויך זייער עצה איז ער נישט געקומען. און מען האָט עמיליע'ן דערצעהלט, אַז דער פּרעסע־אַגענט האָט אַ געליבטע פון זיין יוגענד־אָ, וועלכע ער וועט אינגיכען הייראַטען.

די קאַרליקעל האָט באַלד אַוועקגע'חלש'ט און מען האָט זי קוים מיט צרות דערמינטערט, און פאַר אַ שטיק צייט האָט זי נישט געוואָלט אַרויסגעהן פון איהר האָטעל און נישט הערען מיט מענשען. מיט דער צייט האָט זיך איהר וואונד פערהיילט. דער פּרעסע – אַגענט איז פערהייראַט און האָט אַ קינד. ער טרעפט זיך מיט די קאַרליקעל פון צייט צו צייט און זיי רעדען גאַנץ פריינדליך איינס צום אַנדערען.

אָט אַזוי געהען די פרייד און ליידן פון די קליינע מענשעלעך.

• • •

די קליינע מענשעלעך האָבען זיך זייערע ספּאָרטס. אַ טייל פון זיי שפּילען גאָלף, די שטעקענס, מיט וועלכע ער וואַרפט דעם באַל, די בערגלעך אויפ'ן פעלד (אפילו די גריבלעך, וואוהין מען דאַרף דעם באַל אַריינוואַרפען — אַלץ איז געמאַכט אין מיניאַטור.

דער גאָלף האָט דעם אָנבליק, גאָר פּערגלייך מיט די ריכטיגע גאָלף־פעלדער, ווי אַ ליאַלקע הויז קעגען אַ ריכטיגע הויז; באַר איינס איז גרויס אין דעם דאָזיגע גאָלף פון קאַרליקעל, און דאָס איז דער דינער, וואָס לויפט [illegible] דעם באַל, אויב ער פאַלט אַוועק ווייט פון דעם, אָדער וואָס טראָגט דעם פּאַקעט מיט שטעקענס.

אָט דעם האָט דער קאַרליקעל אויסגעקליבען דוקא אַ גרויסען, דיקען נעגער, כאָטש דאָס רוב זענען יונגע יונגעלעך. דער קאַרליקעל האָט געוואָלט האָבען איין גרויסען מענשען, איך ווער־מען ער זאָל זיין דער באַלעבאָס, וואָרים דאָס רוב באַלעבאַטעווען די גרויסע מענשען איבער איהם, אויב אפילו זיי זענען אָפּהענגיג פון איהם און לעבען אויף זיין חשבון. זיי גיבען איהם אַלע־מאָל צו פיהלען, אַז ער איז איבער אַ קליינער אין אַ גרויסער וועלט און העריבער האָרף ער האָבען ספּעציעלע אויפזיכט.

אָבער דאָרטען אויפ'ן גאָלף איז ער, דער קאַרליקעל דער באַלעבאָס. דער גרויסער נעגער וועט איהם גאָרנישט אַריינזאָגען, און דאָס גרעסטע פערגעניגען זיינס איז נישט אַזוי אַריינצוואַרפען דעם באַל פון דער ווייט אין גריבעל אַריין, נאָר פעריקעהרט, צו פערוואַרפען דעם באַל ווייט פון וואו אין צו זעהן, ווי דער גרויסער, דיקער נעגער לויפט נאָך איהם.

אין דעם שטעקט אַ נקמה געפיהל, וואָס קאַרליקעס האָבען אָפּט קעגען דער וועלט פון די גרויסע, אפילו ווען די גרויסע וועלט בעהאַנדעלט זיי גוט.

וואָרים אפילו אַז די קאַרליקעס, וואָס דינען אין צירקען אָדער טרעטען אויף אין די וואָדעווילס, זענען גאָר נישט צופרידען מיט זייער ראָל אין לעבען. זיי פערדינען טאַקע אָפטמאָל אַ סך געלד און האָבען אַלע בעקוועמליכקייטען, מיט דער בעסטער אויפּפאַסונג, וואָס אַ סך גרויסע מענשען וואָלטען זיך געוואונשען צו האָבען כאָטש אַ העלפט, אָבער גליקליך מיט דעם זענען זיי נישט.

אַמאָל אַמוזיר'ט עס, אַז דאָס זיין אַנדערש; זיין אַזוי, אַז אַלע זאָלען נאָכקוקען מיט די אויגען און ווערען דער צענטער פון יעדענס אויפמערקזאַמקייט. אָבער אָפטמאָל ווערט דאָס צוגעגעסען. עס ווילט זיך לעבען פריי, ווי אייבער צווישען אַלע אַנדערע זי אייגער פון די אינטעליגענטע קאַרליקעס האָט אַמאָל געשריבען:

„מיר איז גוט. איך האָב אויף קיינעם קיין פערדרוס נישט. איך קאָן נישט בעשולדיגען ווער־מען עס איז אין מיין וואוקס און האָב חלילה צו דער וועלט נישט אין דעם פּרט, ווי מען בעהאַנדעלט מיך. עס קאָן זיין, אַז ווען איך וואָלט געבוירען און וואַקס אין דער נאָרמאַלער וואוקס, וואָלט איך נישט געהאַט קיין העלפט פון די גוטע זאַכען, וואָס איך האָב היינט. פונדעסטוועגען פיהל איך, ווי איך בין אויסגעשאַרט געוואָרען פון אַ גרויסען טייל פון די פרייד און לייד פון לעבען, וואָס איז דער גורל פון אַלע מענשען. קורץ, איך בין אַן אויסנאַם אין דער וועלט, און צו זיין אַנ'אויסנאַם איז טאַקע אַמאָל בעקוועם. אָבער זעהר אָפט אויך אַ קוואַל פון לייד און אַנטוישונג“.

(סוף)

דער געניאלסטער געלד-פעלשער אין פוילען

אפילו די מלוכה-מינץ האט נישט אזוי לייכט דערקענט די פאלסיפיקאטע. — דער פראצעס וועט די טעג פארקומען פארן לובלינער קרייז-געריכט

לובלין.

דער הויפט-העלד איז דא א געוויסער יאן ביערדאשין 38 י. א. א גאר פעהיגער מענש, קודם כל איז ער א מוזיקער, א גראווירער, א דיריגענט פון א מיליטערישען ארקעסטער, א שניצער און די אלע מעלות צוזאמען האבען איהם געמאכט פאר א געלד-פעלשער.

ער האט זיך אין בעזונדערע איינגעארדענט א מוסטערהאפט פאבריקעל צו פעלשען מטבעות. די מכשירים זענען געווען אזעלכע גענויע און סובטעלע, אז די עקספערטען האבען בעוואונדערט די זעלטענע איינארדנונג און קאמפליצירטקייט פון גיסען אפאראט, וועלכער האט געוואויגען ארום און ארום 80 קילא און האט זיך בעוועגט מעכאניש, בעזיצענדיג 17 שטאנצען און א וואג צו וועגען די פאלסיפיקאטען.

דער „פאבריקאנט" האט איינגעהאנדעלט, ווי פיל גאר עס האט זיך געלאזט, זילבערנע רוסישע רובעלס, צאהלענדיג 1.80 פאר א רובעל, פון אזא מטבע האט ער אויסגעארבייט 3 זילבערנע זלאטיס. עס איז פון דער דאזיגער „פאבריק" ארויס געלאזט געווארען אין אומזאץ 50-ער גראשענס, 2, 5 און 10-ער זלאטעס. די קארבען אויף די מטבעות האט אויסגעהאקט א ספעציעל מאשינעלע, וועלכעס איז אויך קאנסטרואירט געווארען דורכ׳ן זעלבען ביערדאשין.

אין דער צייטונג און אין דער אויספיהרונג האבען זיך די פאלסיפיקאטען גארנישט אונטערשיידעט פון עכטע, זיי האבען געהאט דעם זעלבען קלאנג און פונקט דאס זעלבער.

ווער ווייסט, ווי לאנג די דאזיגע „מינץ" וואלט געווען עקזיסטירט, ווען נישט פאלגענדער צופאל: קיין בעקענטע איז געקומען א הענדלער מיט קלימען. ביערדאשין האט ביי איהם געקויפט פאר 1000 זל. און בעצאהלט מיט מזומן. דער הענדלער האט מורא געהאט צו פיהרען דאס געלד מיט זיך, און דעריבער איז ער אוועק אויף דער פאסט, דארט האט מען די מטבעות איבערגעציילט, געפרובט, געקלינגען, געוואויגען און... אנגענומען. מען האט זיי אנערקענט פאר ריכטיגע. דער ווייל אבער האט דאס געלד געוואנדערט אין דער מלוכה-באנק און פון דארט אין דער מלוכה-מינץ. די עקספערטען האבען זיך געפונען אין א שווערע לאגע און ערשט נאך לאנגע אונטערזוכונגען און אנאליזען האבען זיי פעסטגעשטעלט, אז די מטבעות זענען געפעלשט.

עס האט זיך אנגעהויבען אן אויספארשונג, מען האט לאנג געזוכט און געפונען איינצעלנע מכשירים ביי איינעם א שלאסער אין דארף זאלאטיאז. דער שלאסער האט עס געהאט א חלק אין געשעפט. דאן האט מען ערשט אנגעהויבען זוכען ווייטער און מען האט ארעסטירט דעם „פאבריקאנט" ביערדאשין, זיין פרוי די 33-יעהריגע נאדיא און זיינעם א קאלעגע פיאטר מאנדיד.

ביערדאדזין האט זיך מודה געווען און טענהט איצט, אז ער האט קיין שום שותפים נישט געהאט, ער האט אליין געארבייט און אליין פערקויפט, וואס עס איז איהם אנגעקומען זעהר לייכט, ווייל די פאלסיפיקאטען זענען געווען גוט נאכגעמאכט.

די טעג וועט דאס קרייז-געריכט בעטראכטען דעם סענסאציאנעלען פראצעס און דאן אויך וועט מען זיך דערוויסען צי טאקע ביערדאדזין איז איינער אליין דער אוטאריגער ארער בעהמט ער בלויז אויף זיך די גאנצע שולד, כדי צו בעפרייען זיינע מיט-העלפער.

געשטארבען מאכנא
געוועזענער אטאמאן אין אוקראינע

אין פאריז איז געשטארבען אין שפיטאל דער בעקאנטער אוקראאינישער אנארכיסט מאכנא.

מאכנא האט זיך בעריהמט געמאכט מיט זיין בלוטיגער טעטיגקייט אין אוקראינע אין די יאהרען פון בירגער-קריג 1918—1920. מאכנא האט דאן פערזאמעלט גרעסערע באנדעס פויערים, וועלכע האבען געהאט א קנאפע ידיעה וועגען די אנארכיסטישע טעאריעס פון דעם קלייבעם דארפישען שול-לעהרער מאכנא און אין שפיץ פון דער דאזיגער „גרינער ארמיי" פלעגט מאכנא בעפאלען שטעט און שטעטלעך, קעמפענדיג געגען יעדער מאכט, סיי דער באלשעוויסטישער, סיי דער ווייס-גווארדייאישער.

נישט ווייניג יודען זענען אומגעקומען דאן אין אוקראינע פון מאכנאס באנדעס, וועלכע זענען נישט געווען בעסער פאר די באנדעס פון פעטלורע, דעניקין און אנדערע.

די רויטע ארמיי האט געמאכט א סוף צו דער טעטיגקייט פון אטאמאן מאכנא, פונקט ווי זי האט אויסגעטריבען פון אוקראינע די אנדערע צעהנדליגער בלוטיגע אטאמאנען.

מאכנא האט געלעבט אין פראנקרייך אלס עמיגראנט.

פולער טעקסט פון אורטייל אין סטאווסקי-פראצעס

(ענדע פון דער 6-טער זייט)

פרוי ארלאזאראוו האט נישט געשטימט מיט דערווירקליכקייט.

ווייטער זאגט זיך ארויס ריכטער בעקער געגען די פארוואורפען, וואס די פערטיידיגונג האט אויסגעזעצט אויף דעם אופן, ווי עס איז דורכגעפירט געווארען די אידענטיפיקאציע פון סטאווסקי׳ן דורך פרוי ארלאזאראוו.

איבערגעהענדיג צו די געזעצליך-געפאדערטע בעקרעפטיגונגס-בעווייזען, רעדט ארום דער ריכטער די דריי מאמענטען, וואס זענען ארויסגערוקט געווארען דורך דער בעשולדיגונג אין קרייז-געריכט: א) די עקספערטיזען פון די פוסטריט-פארשער און וועגען ריק אויף סטאווסקי׳ס האנד, ב) דאס גבוית-עדות פון ווייזער׳ן און ג) דאס גביית-עדות פון אבדול מעדזשיד.

וואס שייך די עקספערטיזען, זענען זיי אזוי סתירות׳דיג, אז מען קען זיי נישט נעהמען אין אכט, און אין דעם פרט איז דער ריכטער פולשטענדיג מסכים מיט די אויספיהרונגען פון געריכטס-פארזיצער.

ריכטער בעקער רעדט ווייטער אויספיהרליך וועגען די סתירות אין ווייזער׳ס גביות-עדות און בעמערקט: „דער דאזיגער עדות שיינט צו זיין איינער פון די צאהלרייכע עדות אין דעם לאנד, וועלכע מוזען נויטווענדיגערווייז א ריכטיגע מעשה פערשענערען מיט אזעלכע פרטים פון זייער פאנטאזיע, אזוי אז מען קען שוין נישט שענקען קיין צוטרוי זייער ערצעהלונג אדער ווי עס איז פעסטצושטעלען, וועלכער טייל איהרער איז אמת און וועלכער — פאלש".

מחמת דעם, ערקלערט דער ריכטער, קען ער נישט בעטראכטען ווייזער׳ס גביית-עדות אלס צופרידענשטעלענדען צוגאב-בעוויין צום הויפט-עדות פון פראצעס.

דאס זעלבע ערקלערט ריכטער בעקער וועגען די ערקלערונגען פון אבדול מעדזשיר, זאגענדיג, אז ער איז מסכים מיט די מאטיווען פון קרייז-געריכט, וועלכער האט אויך דאס דאזיגע גביית-עדות נישט גענומען אין אכט, ווייל אין געגענפאל וואלט עס געמוזט בעטראכט ווערען אלס בעקרעפטיגונגס-בעוויין אויך אין בעצוג צו צבי ראזענבלאט׳ן.

ריכטער בעקער פיהרט אויס, אז אזוי ארום איז נישטא קיין שום בעקרעפטיגונגס-בעוויין צו דעם עיקר-עדות געגען סטאווסקי׳ן, און דעריבער דארף דער אורטייל פון דער ערשטער אינסטאנץ אנולירט ווערען.

דער לעצטער נעמט דאן א ווארט דער צווייטער בייזיצער, ריכטער דע פרייטעס, וועלכער ער קלערט, אז ער איז פרינציפיעל מסכים מיט די אויספיהרונגען פון געריכטס-פארזיצער און פון ריכטער בעקער, מחמת וואס ער האלט אויך, אז דער אורטייל פון קרייז-געריכט מוז בטל ווערען.

ריכטער דע פרייטעס גיט צו:

עס איז אבער דא איין פונקט, אויף וועלכען איך מוז מיך אפשטעלען ברייטער נעמליך — דער אנגריף פון דער פערטיידיגונג. איך גיב מיר אפ א חשבון, אז דאס וואס איך גיי איצט זאגען, קען פאלש אויסגעטייטשט ווערען ווי א פרוב ריינצוואשען די פאליציי.

אלע אינטעליגענטע און עהרליך-דענקענדע מענשען אין דעם לאנד גיבען זיך שוין איצט אפ א דין-וחשבון וועגען די שוועריגקייטען, וועלכע די פאליציי האט צוליב פערשידענע פאקטארען, וואס די נישט אמוועניגסטען וויכטיגע פון זיי זענען: א) דער פולשטענדיגער מאנגעל פון אנ׳עפענטליכער מיינונג און ב) די ראל, וואס עס קען שפילען געלד.

ווען עס ווערט אין דעם לאנד בעגאנגען אנ׳ערנסט פערברעכען, ענטשטעהט א לאגע, אין וועלכער די פאליציי האט געגען זיך דעם פערברעכער און די עפענטליכקייט. פריינד פון דעם קרבן, פריינד פון בעשולדיגטען און סתם-עולם בעלעסטיגען און אינטריגירען די פאליציי אויף אנ׳אופן, וואס דארף צום שטארקסטען געטאדעלט ווערען.

פון די אויספיהרונגען פון קרייז-געריכט איז געווען גענוג צו זעהען, אז די פאליציי האט נעגען זיך געהאט א פערטיידיגונג, וועלכע האט (מיט׳ן אויסנאהם פון אבדול מעדזשיד׳ס ווידוי) זיך בעהאלטען אן סטערעאטיפע מיטלען און האט פונדעסטוועגען געהאנדעלט זעהר געשיקט. ווייטער, נאכדעם ווי פרוי ארלאזאראוו האט אידענטיפיצירט דעם אנגעקלאגטען, האט זיך געשאפען אנ׳אטמאספער, וואס האט פערגרעסערט די שוועריגקייטען פון דער פאליציי.

הגם איך וויל באין-אופן נישט ענטשולדיגען געוויסע טעות׳ן, וואס די פאליציי איז בעגאנגען אין דעם פראצעס און וואס האבען אבער נישט געקענט משפיע זיין אויף זיין גאנג, האלט איך אבער אין אלע אומשטענדען, אז אויך להבא וועלען אזעלכע טעהלערן נישט קענען אויסגעמיטען ווערען, סיידען דער דעת-הקהל וועט פערהאלטען „פער פלעי" לגבי דער פאליציי און וועט איהר געבען די אונטערשטיצונג, וועלכע די פאליציי איז בערעכטיגט צו פאדערן, מיט איין ווארט, איך האלט, אז די עפענטליכקייט (אין א"י) האט א טיכטיגערע און מעהר עהרליכע פאליציי, ווי זי פערדינט. (ס ו ף).

דער אריער-פאראגראף 177

ר. איזראעל

שפאנענדער ראמאן פון דער איצטיגער ווילדער צייט

בעהמע האט זיך מיטאמאל אויסגעניכטערט, ער האט זיך דערפיהלט ווי א נאריש יונגעל, וועלכען מען רופט, כדי איהם עפעס אויסצופרעגען, ווי אזוי האט ער בכלל געקענט טראכטען וועגען דעם, אז די גרעפין האט געענדערט איהר בעציהונג צו איהם, ער האט דערווייל גארנישט געענטפערט און געווארט וואס די גרעפין וועט ווייטער פרעגען.

— האט איהר דארט אין פוילען זיך געזעהן מיט פריצין.

— איינמאל, האב איך איהם געזעהן און געטראפען מיט איהם.

— האט ער נישט בדעה צוריקצוקומען אין לאנד.

— איך ווייס נישט דערפון גרעפין, איז דען דאס געווען דער ציל צוליב וועלכען איהר האט מיך אהערגעבעטען.

די גרעפין האט זיך גארנישט געמאכט הערנדיג וואס בעהמע האט זיך בעליידיגט און האט געזאגט.

— מיך אינטערעסירט שטארק הער עגין, נישט נאר מיך פערזענליך, נאר דאס ליגט אויך אין די אינטערעסען פון אונזער בעוועגונג, אלס טרייען מיטגליד פון אונזער בעוועגונג און אלס מליבס א פערזענליכער פריינד האב איך וועגען דעם געוואלט וויסען.

בעהמע האט זיך געוואלט האלטען ערנסט און ער האט געענטפערט דער גרעפין.

— איך האלט, אז פריצי האט נישט בדעה צוריקצוקומען איהר ווייסט דאך געוויס, אז דאס וואלט געווען פערבונדען מיט א גרויסער געפאהר פאר איהם.

— ביי זיין כאראקטער און ענערגיע, איז דאס אויך מעגליך, ער קריכט דאך דעם טייוועל גלייך אין די אויגען אריין.

— האסמאל איז דער טייוועל צו געפעהרליך, האט בעהמע געענטפערט.

— פריצי געפינט זיך אין דער שטאט לאדז [illegible] ? האט די גרעפין געפרעגט.

— יא, איך האב דאך שוין וועגען דעם געזאגט העלען האמערשטיין.

— אויך דאס ווייסט איהר, לייטענאנט, זעהט אויס, אז פריילין העלען האט פאר אייך גארנישט קיין סוד, ווי איך ווייס איז עס פריהער אזוי נישט געווען.

— צייטען בייטען זיך און מיט זיי אויך די מענשען.

איך גראטולירע אייך, האט די גרעפין געהיימניספול געזאגט.

— נישט דערווייל צו וואס גרעפין העלדארף דוכט זיך, אז איהר האט מיך שוין גענוג אויסגעפרעגט און איך וואלט שוין געקענט ענדיגען מיין וויזיט.

ביטע זיצט נאך לייטענאנט, האט די גרעפין קעטע געזאגט, אזוי ווי זי וואלט נישט פערשטאנען די לאגע פון בעהמען, זיצט איך האב געהייסען דערלאנגען טיי.

— א דאנק אייך, איהר האט נאך געוואלט עפיס וויסען וועגען פריצין?

— איך וואלט געהאלטען, אז מיר דארפען זיך בעמיהען, אז ער זאל צוריקקומען קיין דייטשלאנד און דאס צוליב צוויי טעמים, ערשטענס וואלט מען דערמיט געקענט אויסמיידען די גרויל. פראפאגאנדע, וועלכע ער פיהרט און קען פיהרען אין אויסלאנד און צווייטענס וואלט ער דא אויפ׳ן ארט געקענט אויסגענוצט ווערען פאר אונזער זאך אלס אינטעליגענטער, עהרליכער און ענערגישער מענש.

— עהרליכער, האט איהר דוכט זיך אויך געזאגט, דאס איז א צו רעלאטיווער בעגריף, ווי איינער פאסט דאס אויף, איך האלט, אז איין זאך וואלט פריצי דא געקענט אויסגענוצט ווערען, פאר׳ן קאנצענטראציע-לאגער, נאך אלץ וואס ער האט דא געטון, נאר זיין ענטלויפען קיין אויסלאנד, דארף ער, דוכט זיך מיר, קיין מעראלען און אויסצייכנונגען נישט בעקומען.

— איהר פערגעסט אבער, לייטענאנט בעהמע, אז דער מיניסטער געהרינג אליין האט איהם געגעבען א רעקאמענדאציע און בעפוילען איהם אויסצוזוכן אויך איינע פון די העכסטע אמטען.

— איך וועל יעדענפאלס מיין האנד צום אהערברענגען פריצין צוריק קיין אוים נישט צולעגען.

— דאס האט אייך איינער נישט געבעטען, האט די גרעפין געזאגט, הגם דער ציל פון אהערהופען בעהמען איז געווען נאר דאס, איבריגענס וואלט איהר דאס נישט געטון פאר קיין שום פרייז?

קעטע האט די דאזיגע פראגע געשטעלט אויף אזא אופן, אז בעהמע האט זיך הערויף אפגעשטעלט.

— וואס מיינט איהר דערמיט?

— איך האב אייך געפרעגט, צי ס׳איז נישט פערהאן קיין איין זאך אין דער וועלט, וועלכע איהר וואלט געקענט פערלאנגען פאר העלפען אהערצוברענגען פריצין צוריק קיין דייטשלאנד.

— ס׳איז פערהאן אזא זאך האט בעהמע געזאגט.

— איך ווארט אויף אייער ענטפער.

— די זאך איז — אייער ליבע.

— נו, האט די גרעפין געזאגט אפיסעל צוריקגעהאלטען, אבער נישט בעליידיגט, דאס איז א גרויסער פרייז דער פאר.

— מיט קיין אנדערע קען מען מיך נישט קויפען.

— לייטענאנט בעהמע ביי אייער גאנצער דורכגעטריבענקייט האט איהר אבער ווענינאיבטור־איציע, פערשטעהט זיך, אז דעם פרייז וועל איך אייך נישט געבען פאר אהערברענגען פריצין, ווייל דאס וואלט געהייסען פערקויפען זיך, אבער איהר האט געדארפט פערשטעהן, אז אויב איך האב אייך אהערגערופען צו מיר אין דער וואוינונג, דעמאלס ווען קייטער איז נישטא, אונטער פיר אויגען איז עס נישט געווען סתם אזוי א קאפריז.

בעהמע האט געבומען איהר האנד און גערגעבען א קוש אלס צייכען, אז ער האט די גרעפין פערשטאנען.

— איך האף, אז דאס וועט זיין די ערשטע וויזיט ביי מיר אבער נישט דער לעצטער, האט די גרעפין געזאגט צופיהרענדיג בעהמען צו דער טיר.

— איך וועל אייך צוזיסען געבען וואס איך האב בעשלאסען בנוגע דעם אהערברענגען פריצין אין אונזער שטאט.

— איך ווארט אויף אייער ענטפער מיט אונגעדולד.

בעהמע איז געווען פול מיט האפענונג בנוגע דער גרעפין, ער מוז זי און וועט זי בעזיצען, צו דעם האט ער שטענדיג געשטרעבט און וועט עס ערציהלען, ער האט אפילו נישט געטראכט וועגען דעם, אז די גרעפין נארט איהם אפ, אז זי האט אין זיך גאר עפיס אנדערש, ער האט געהאט פאר די אויגען נאר איין זאך — די גרעפינס ליבע, זיין ציל איז געווען בעזיצען.

בעהמע איז ארויסגעגאנגען פון פאלאץ, ס׳איז שוין געווען אינגאנצען פינסטער, ער האט זיך ארומגעקוקט אין אלע זייטען, צי ער וועט נישט געזעהן קיין אויטא צוריקצופאהרען אין שטאט אריין, ווי פון אונטער דער ערד איז איהם אויסגעוואקסען א הויכער פערזאן, מיט א בלייכען פנים, גרויסע שווארצע אויגען, אין אנ׳אפגעטראגענעם אנצוג, דער פערשוין האט א פרעג און א קוק געטון בעהמען אין די אויגען אריין און האט געוואלט ווייטער געהען, דאס פנים איז בעהמען געווען בעקאנט און ער האט זיך טאקע באלד דערמאנט ווער דאס איז.

— קאן, דאס זענט איהר?

— יא, הער לייטענאנט, דאס בין איך, קאן, יאקאב קאן, איהר האפט דאך מיך גוט קענען און דארפט נישט האבען קיין טעות.

— איך האב נישט קיין טעות, אבער ווי קומט איהר אהער? פון קאנצענטראציע-לאגער, הער לייטענאנט.

— ענטלאפען פון דארט, נישט אמת?

— דאס איז נישט אייער זאך הער לייטענאנט, און ווען אפילו יא, וואס רעכענט איהר מיט מיר צו טון.

דער טאן מיט וועלכען קאן האט צו איהם גערעדט האט בעהמען איינגאנצען צומישט, ער האט נישט געוואוסט וואס צו ענטפערן.

דאס איז געווען דערזעלבער קאן, וועלכער האט זיך געפינען אין קאנצענטראציע-לאגער צוזאמען מיט היינריך זאקס, אחוואקאט הערץ און אנדערע. דאס איז געווען דערזעלבער קאן, וועלכער האט מיט אזויפיל ווירדע אהדורכגעהאלטען די שרעקליכע טארטורען, וועלכער האט זיך נישט אונטערגעגעבען די ווילדע באצי-לייט, וועלכער האט גארנישט געוואלט אונטערשרייבען, וועלכער האט נישט קיין איין ווארט הכנעהדיג געענטפערט. ער האט מיט דער גרעסטער געדולד אלץ איבערגעטראגען און בעהאלטען ביי זיך אין הארצען די שנאה און צארן פאר די צהווילדעוועטע חיות וואס האבען געפיהרט מיט׳ן לאנד.

— איך פרעג דאך אייך הער לייטענאנט בעהמע, וואס וואלט איהר מיט מיר געטון ווען איהר וואלט זיך ווירקליך דערוואוסט, אז איך בין ענטלאפען פון קאנצענטראציע-לאגער?

(פארטזעצונג קומט).

זי איז גאט די נשמה שולדיג
און מען האט איהר צובראכען דעם שארבען...

(2) אויף זדראזיע 10 האבען זיך אין א חאליובוג געשלאגען צווישען זיך עטליכע לאקאטארען.

משמעות דער שטח איז זיי געווען צו ענג אויף צו פיהרען די העלדיש שלאכט", זענען זיי מיט'ן גאנצען אימפעט ארויס אויף די טרעפען.

פונקט צום שלים-מזל האט די ענטקעגענע געדארפט אנקומען די 47־יעהריגע מאריא סוסקעצקא און גאר נישט הילענדיג האבען זיי איהר א זא שטויס געטון, אז זי האט זיך אראפגעקויקעלט אונטען און בעקומען א זא קלאפ אין קאפ, אז דעם שארבען האט זיך איהר געשפאלטען...

אין א שווערען צושטאנד האט מען זי אפגעפיהרט אין שפיטאל.

פאליציי פיהרט אן אויספארשונג.

ארבייטער אפגעבריהט פון עלעקטרישען שטראם

(א) אין בירערמאנ'ס פאבריק אויף קילינסקיעגא 3, איז ארומגעכאפט געווארען פון עלעקטרישען שטראם דער ארבייטער קאזשימיעזש אבא"א

אין א שווערען צושטאנד איז ער אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל

געפאלען פון הונגער

(א) אויף באפירקאוסקיעגא גאס איז געפאלען פון הונגער, סטעפאניא צחויבסקא, וועלכע איז געקומען פון אלעקסאנדער זוכען ארבייט.

א פעריסט זאמעלט געלד פאר'ן מיצקעוויטש-קאמיטעט
און פאר'ן ליטעראריש'ען זשורנאל „פארנאס"

(א) זייט א לאנגע צייט האט אין לאדז זיך בעוויזען אן עלעגאנט געקליידעטער יונגערמאן. ער האט זיך פארגעשטעלט אלס פארשטעהער פון „מיצקעוויטש-קאמיטעט" און פון דער ווארשאווער ליטעראַרישער אויסגאבע „פארנאס", בעזוכענדיג אזוי ארום די גרעסטע פירמען נעהמענדיג שפענדען און אבאנענטען.

נעכטען איז דער חברה-מאן געווארען פער־האלטען. עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז די לעגי־טימאציעס זיינע זענען געפעלשט.

די ווייטערדיגע אויספארשונג איז אין גאנג.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי — — — —	85.00
3 פראצענטיגע בודאוולאנע —	44.80
4 „ דאלארובקא —	53.00
7 „ סטאבילזאציע (אמ.)	67.38
5 „ ווארשאווער ש.-ב. 1934	58.25
5 „ לאדזער „ „	50.50
ענגלישער פונט — — —	26.65
דאלאר אפיצ. 5.29.75 נישט אפיצ. —	5.26
גאלד-דאלאר — — — —	8.91.50
גאלד-רובל — — — —	4.60
דייטשער מארק — — —	2.00

קראנג-קינא **CAPITOL** זאוואדזקא 16

היינט פרעזענטירען מיר! די גרויסע פילם-פאעמע, געווידמעט די העלדען פון די ים-טיפענישען. רעזשי: JACK CONVAY א. ג.

„A. L. 14 איז דערטרונקען געווארען"

עפאפיי פון ליבע, גיגאנטישע קאמפען און פון העלדישע אפפערונג פון מענשען מיט אן'אייזערנעם ווילען און שטאהלענע נערוועןן!

אין די הויפט-ראלען: MAGDA EWANS, ROBERT MONTGOMERRY, WALTER HUSTON

אויסער'ן פראגראם: קלאנג-צוגאבע פון P.A.T. ווי אויך די נייעסטע געשעהענישען פון דער וועלט פון „Fox" אקטואליטעטען.

Poradnia WENEROLOGICZNA

הויט און ווענערישע קראנקהייטען

אין געווארען איבערטראגען

אויף 2 זשעלאזנא 2

(פיעטריקאווער 47)

טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אוועגד, זונטאג און חגאות פון 9–2 מיטאג.

א וויזיט 3 זל.

פון 11–1 מיטאג און פון 3–4 נאכמ.

נעמט אן א פרוי-דאקטאר.

Dr. Feldman

אקושער-גינעקאלאג

האט זיך איבערגעצויגען אויף

פיאטרקאווסקא 113 — (קילינסקיעגא 113)

(באוורארט 41) טעל. 155-77.

Dr. med. I. ROZENFELD

אוירען, נאז און האלז-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

ZAWADZKA 8, tel. 241-53.

נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.30

בעקאנטמאכונג

דערמיט מאך איך בעקאנט דעם ג' פובליקום, אז דער קינסטלערישע

פאטאגראפישער אנשטאלט

„POLONIA"

פון דער JERZEGO 11

ווערט קירצליך איבערגעטראגען אויף

31 גדאנסקא 31

און וועט זיין מוסטערהאפט איינגעארדענט לויט דער נייעסטער פאטא-טעכניק.

איך עמפפעהל מיך דער ג' קונדשאפט

מיט אכטונג ל. גוטערמאן.

קאנקורענצלאז, ביליג און שיין

וואשט, פארבט און פוצט כעמיש

אהן שעדליכע מיטלען

די יודישע כעמישע וועשריי און פארבעריי

„עריקא"

אויף מלינארסקא 2 (ביים ראג בושעווסקער)

היילט איהר שוינען איערע קליידער, אנצוגען, מאנטלען ווי אויך וועש, ביז זיי זאלען צום וואשען, פארבען, ריניגען, פוצען

נאר אויף מלינארסקא 2

פון 1.50 זל.	א קלייד	50 גר.	א איבער-העמד
„ 4	„ אנ'אנצוג	15 „	א קראגען
„ 75 גר.	א מאנטער		
„ 1.80	פאסאנירן א קאפעלוש		גארדינען אויף רעהמען.

צו די ג' ה"ה גנבים !

אזוי ווי מען האט מיר ארויסגעגנב'עט פון דער וואוינונג אויף פילסודסקיעגא 49 וועש, גארדינען, קאלדרעס און מלבושים. איך בעט אייך זעהר מיט געוויין און געבעט איהר זאלט אויף מיר רחמנות האבען און מיר אפברענגען די גנבה געגען גוטע און רעיעלע בעלוינונג. דיסקרעציע געזי־כערט. ביטע זיך צו מעלדען מיט אדרעס Tel. 191-69

בעמ.: איהר האט אויך סיטגענומען 4 וועקסעלעך, וואס האבען פאר אייך גארנישט קיין ווערט, עס מיר גליך אפצושיקען לויט אדרעס. גליקסמאן, פילסודסקיעגא 49

Dr. med. Niewiażski

ספעציאליסט פאר סיפילים, טריפער און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיא 5 טעל. 159-40

צוריקגעקעהרט

נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמיטאג.

בעזונדערע ווארטע - זאל פאר פרויען.

פאראפינערס, צו שפול-מאשינען

בעקומט מען ביליג אין דער מעכא־נישע שלאסעריי

J. REDER

לימאנאווסקיעגא 11/13 ,11

קליינע אנאנסען 1 זלאטי

אנאנס ביז 15 הערטער

ס'פארערט זיך:

1) א דאמף-קעסעל

א שטעהענדיגער צו א שגשניע 12—14 קוו. מעטער היצפלאכע 5—6 אטמאספער (סיס א פאס־פארט), 50 ריפען-רעהרען מיט קאליאנעס.

2) צענטראפוגע צו א פארבעריי פון 800 ביז 1000 c/m אין דיאמעטער — אלעס אין גוטען צושטאנד.

אפערטען: Fabryka Futer „SEAL" Wilno, Popławska 28,

פרייע פאסטענס

א מיידעל צו א 2-יעהריג קינד קען זיך מעלדען פאלודניאווא 94, צווייטער איינגאנג, 3. שט. וו. 30.

Potrzebna od zaraz zdolna panienka do Restauracji ul. Piłsudskiego 39, fr. II p. u Lewinskiego

Dr. S. Kantor

ספעציאליסט פאר הויט און וועגע־רישע קראנקהייטען (סיפיליס און טריפער), היילט מענער = שוועכע וואוינט יעצט

Piotrkowska 90, tel. 129=45

נעמט אן פון 8–2 נאכמ. און פון 4–9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8–2 נאכמ.

פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען.

ליטשריפט-ביורא

פאר געריכטס - און אדמיניסטראציע-מאכט

B. Mann

האט זיך איבערגעצויגען פון פעטריקאווער 10

אויף פעטריקאווער 82

פארטער, לינקע אפיצינע.

Dr. med. ADAM BENDER

אינערליכע קראנקהייטען

ספעציאליטעט: הארץ-קראנקהייטען, בלוט-דרוק און סקלעראזע

צוריקגעקעהרט

האט זיך איבערגעצויגען אויף

אל. קאשטשושקי 29, טעל. 191-25

נעהמט אן פון 2. אויגוסט פון 5–7 אוונט.

לאקאלען

א האלב פראנט-געוועלב אין צענ־טרום אויף פיעטריקאווער גאס, ביליג דירה-געלד. אפצוגעבען. צו ערפאהרען פולנאצנא 12, לאנדוי. 3124

פערשידענעס

טיכטיגער אינטעליגענטער יונגערמאן מיט גוטע רעפערענצען און ביורא-פראקטיק זוכט וועלכע ס'איז ארבייט פאר א גאר ביליגען פרייז. אפערטען אין אדמיניסטר. אונטער „Praca"

א האנד-מענער-ספארט-מאשין אין גוטען צושטאנד, אין דער ארבייט ביליג צו פארקויפען ביי וויינטרויב, לאגניעווסקא 18.

אכטונג, לעטניקעס

פון ווישניאווא און קראשעוו !

דאס „ביליע פאלקסבלאט" בעקומט מען 8 א זייגער אינדערפריה ביים צייטונגס - פערקויפער יאמניק, ווילא קאוואלא, נעבען דער כלאדניע. בעשטעלונגען ווערען אפגעשיקט א היים. אויך בעקומט מען ביי מיר דעם בעוואוסטען פראשעק געגען שוויס פון פיס „ראדיקאל" צום פרייז 30 גראשען.

לעטשניצע

פאר ווענעריש קראנקע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען

לאדז, זאוואדזקא 1

טעל. 205-38

טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אוונט.

וועגעריש-קראנקע, מענערשוואכע און הויט-קראנקהייטען, אנאליזען פון בלוט און אורין

די פערהיטונגס-סטאציע

איז טעגליך א גאנצען מעת לעת

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל

א בעראטונג 3 זל.

Dyr. J.Rapaport

ברוך-קראנקע !!!

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז, פון דעם איין גאנץ פוילן בעריהמטען ספעציאליסט ארטאפעד דיר. י. ראפאפארט, וועלכער עקזיסטירט 30 יאהר און איז געווארען אנערקענט פון פיר בעוואוסטע פראפעסארען.

ברוך-ליידענדע! ספעציעלע ארטאפעדישע באמי־הייל-באנדאזשען פון מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט בעזייטיגען אהן שום אפעראציע, דיקער שנעל און זיכער מיט דעם גרעסטען ערפאלג, די שווערסטע, גאפערהרליכסטע און פערעלטערסטע לעדענדע ברוכען ביי מענער, פרויען און קינדער. — ספעציעלע ארטאפעד. הייל-באנדאזשען פאר צו־ריקגעקומענע ברוכען נאך אפעראציעס, ווי אויך ספעציעלע אונדיווידועלע צוגעפאסטע ארטאפעד. בויך-באנדאזשען געגען ארפאלאזען זיך פון מאגען און קישקעס.

פאר קאליקעס, הויקערס און אלערארט פעהלער פון גוף !

און מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט ווערען אויסגעפערטיגט די היילבארסטע און פיל פראפעסארען אנערקענטע מעטאדע ספעצ. ארטאפעד. הייל-גארסעטען פאר פערקרימונג פון רוקען-ביין (Skrzywienie Kręgosłupa), ביין-שווינד־זוכט, ליטוגגען, פערקרימטע פיס ביי קינדער און ערוואקסענע קינסטליכע הענד (פראטעזען) און פיס, ווי אויך די פראק־טישסטע ארטאפעדישע אפאראטען פאר שטערצליכע פלאט־פיס לויט גיפס-מאדעל.

אכטונג! אלע קראנקע אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט, ווערען נאר פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט.

30 יעהריגע פראקטיק. פולע גאראנטיע ! ערמעסיגטע פרייזען ! עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוו. עס ווערען אויך אנגענומען טיטגלידער פון אובעזפ. ספאל. (קאסא-כאריך). אכטונג!

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז

Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.

פון לעמבערג

Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

הערצליכען דאנק

מיר האלטען פאר אונזער פליכט עפענטליך אויסצודריקען אונזער הערצליכסטען דאנק דעם בעריהמטען ספעציאליסט-ארטאפעד. דיר. י. ראפאפארט אין לאדז, וואולטשאנסקא 10, אלערערשט פאר זיינע גרויסע און ערנסטע מיה, וואס ער האט אנגעווענדעט צו אונזער קראנקע אויף ביינער-שווינדזוכט טעכטער'ל סטעפאניע, 9 יאהר אלט, פאר וועלכע מיר האבען אין ערגיץ נישט געקאנט געפינען קיין היילונג, און דאס קינד האט נישט געקאנט ארומגעהן. נאכדעם ווי מיר האבען זיך אין דער גרעסטער פערצווייפלונג געווענדעט צו דעם אויבענגענאנטען ספעציאליסט ארטאפעד, איז אונזער קינד באמת געראטעט געווארען און א דאנק זיין פערלענגטען הייל-גארסעט פיהלט זיך אונזער טעכטערל זעהר גוט. אויך פאר דעם, וואס ער האט פאר אונז אויסגעפועלט אנ'אונטערשטיצונג 200 זל. פון דער אונבעזפ. ספאלעטשנא צו דעם צוועק. מיר ערקלערען עפענטליך, דאס זיינע בעמיהונגען און אלע מעלע איז אויסערגעוועהנליך, אבער מיט גרויס ערפאלג, פאר וועלכעם מיר דאנקען איהם הערצליך.

וו. און ס. ווראנסקי, עלטערן, לאדז, לומאמירסקא 69. 15/6 1934

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה

פאר'ן טעקסט-16 ... פרייטאג און ערב-יו"ט-24 גר. אין דער זייט - שפאלטען

אין טעקסט-40 . . . . 60- 4

אויבען טעקסט-12 18-

ביי מער שפאלטען 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען-20 גר. א מ/מ (אין דער זייט) שפאלטען קליינע אנאנסען ביז 15 ווער־טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א האלב יאהר אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

מעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דיזער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אנאנס אדער פארקירצעלטען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און פאר מין פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנט־ווארטליך. די אדמיניסטראציע קען נישט בעשטימען די זייטען.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.